Novobydžovský

Ročník XV.
26. 3. 1988

Číslo 1

ZPRAVODAJ

Z obsahu prvního čísla: Pravda o Jiráskově divadle ✦ Vynikající pomolog - osmdesátník Jan Vondrák ✦ Kde se pivo vaří ... (valo) vzpomíná Franta Řezníček ✦ Blahopřání souboru LŠU a souboru Trilema ✦ 100 let našeho muzea, historie a současnost ✦ Vzácný dar rodačky Marie Novákové ✦ Kanadský historik o Novém Bydžově ✦ Brezno - družební město oslavilo padesátiny svého předsedy ✦ Bydžovská kopaná má narozeniny - I. část ✦ Pravidelné rubriky

PRAVDA O JIRÁSKOVĚ DIVADLE

„Dostavba Jiráskova divadla je letitým problémem Nového Bydžova. Více jak čtvrt století se uvažuje o různých alternativách adaptace. V průběhu let divadlo značně zchátralo a hlavně vstupní průčelí je v žalostném stavu stavebním i estetickém. Proto se městské stranické a státní orgány rozhodly zařadit dostavbu Jiráskova divadla do volebního programu na příští období. Byl vypsán užší konkurs na řešení dostavby. Jako nejlepší byl vybrán návrh architekta Pavla Mikuláše z Hradce Králové, který jednoznačným způsobem řeší dostavbu potlačením vlastního stávajícího divadla nástavbou nového univerzálního sálu nad vstupní prostory. Tak vznikne úplně nové průčelí Jiráskova divadla s architektonickým výrazem kulturní a společenské stavby konce dvacátého století:"

Citujeme část článku Dostavíme Jiráskovo divadlo?, který jsme v našem zpravodaji uveřejnili 29. 3. 1985, v 1. čísle XII. ročníku. Od té doby uběhlo hodně času, dostavba byla zařazena do volebního programu NF, brigádníci začali pracovat na demolici vstupní části, ale začaly se po městě šířit „zaručené zprávy" o ničení zařízení v divadle a katastrofě která divadlo čeká! A tak divadlo začaly navštěvovat inspekční orgány a výbory lidové kontroly. Škoda, že ti, „kterým šlo o divadlo" a tyto zprávy rozšiřovali, nebyli mezi prvními brigádníky, jenž nastoupili na práce v divadle. Ale tak to už bývá.

Abychom se dověděli co nejvíce pravdy o stavu Jiráskova divadla navštívili jsme místopředsedu MěNV Ladislava Motyčku a požádali o rozhovor.

Soudruhu místopředsedo, co udělal MěNV pro zařazení akce Jiráskovo divadlo do volebního programu NF?

MěNV přistoupil k vlastnímu projekčnímu zpracování dostavby. V předstihu jsme nechali vypracovat několik návrhů na celkové řešení a rekonstrukci. S návrhy se seznámili občané města, komise MěNV, městské stranické i státní orgány a všichni přijali návrh arch. Pavla Mikuláše ze Stavoprojektu Hradec Králové. Arch. Mikuláš předložil projektový úkol, se kterým jsme se obrátili na řadu projekčních organizací, abychom získali prováděcí dokumentaci. Nakonec se ujal návrhu hradecký Stavoprojekt.

Proč se začalo pracovat na divadle až v roce 1987?

Stavoprojekt stále nedodával projektovou dokumentaci na demoliční část. Až koncem roku 1986 jsme tuto dokumentaci dostali a ihned se pustili do demoličních prací. Práce jsme ukončili 14. 4. 1987, pro nekompletnost dalších projektových prací. Ve vstupní části byla vybourána podlaha, odstraněna část násypu, vybourány přepážky a WC. Byla odstraněna přední část vchodu-podloubí. Jinak zůstala vstupní část zastřešena.

Práce byly zastaveny a už dlouho se v divadle nic neděje, proč?

Stavoprojekt měl dodat 1. 8. 1987 projektovou dokumentaci, ale stavební část průčelí zpracoval až 1. 10. 1987 a kompletní dokumentaci 1. prosince 1987. Když projektanti zpracovávali tuto dokumentaci, přišli na závažné problémy, týkající se objektu divadla. Zjistili, že Jiráskovo divadlo s technikou jakou má bylo v provozu pouze na povolenou vyjímku z ČSN a to od roku 1960! Divadlo nemá vzduchotechniku, zcela nevyhovující je jevištní technika a zařízení atd., stručně řečeno není schopné provozu. A projektant, který řeší přístavbu zodpovídá i za budovu, ke které přístavbu řeší!

Zase jeden nedořešený úkol z minulosti, který se objeví v nepravý čas. Ale jak dál?

Aby bylo možné pokračovat na dostavbě Jiráskova divadla dohodli jsme s projektantem, že vstupní část bude řešena jako samostatná stavba v návaznosti na úpravy, které bude potřeba provést ve stávající budově. Po dokončení se uvede do provozu rekonstruovaná část a postupně budeme řešit technické podmínky divadla.

Jestli dobře rozumím, nic nebrání v pokračování brigádnických prací na Jiráskově divadle a jeho dostavbě?

Pracovat můžeme okamžitě. Brigádní-

Pokračování na str. 2

Z JEDNÁNÍ RADY MĚST NV

20. rada dne 26. listopadu 1987

v z a l a n a v ě d o m í

a) informaci o stavu pokračování prací na požární zbrojnici
b) zprávu o stavu plnění uložených nápravných opatření periodické revize hospodaření na MěNV
c) zprávu o odstranění závad z akce „Březen - měsíc PO"
d) zprávu o plnění úkolů modernizace bytového fondu za rok 1987

s c h v á l i l a

a) doplněk k JPKTČ - plán tělovýchovné a zájmově branné činnosti na rok 1988

21. rada dne 17. prosince 1987

s c h v á l i l a

a) předložené plány práce komisí NV na 1. pololetí 1988
b) vykácení stromů a zrušení porostů u toku Kněžovka
c) návrh plánu práce na rok 1988 v investičních i neinvestičních akcích „Z" na rok 1988

u l o ž i l a

a) dodržovat zákon o hospodaření s byty č. 41/1964 Sb.
b) zajistit řádné vedení evidence obyvatel a evidence domů a bytů ve správním území MěNV

1. rada dne 7. ledna 1988

s c h v á l i l a

a) zprávu o stavu vyřizování připomínek OV za rok 1987
b) zprávu o vyřizování stížností a podnětů a připomínek podle vyhlášky č. 150/58
c) plány práce Technických služeb, Podniku bytového hospodářství a Drobné provozovny na rok 1988

2. rada dne 28. ledna 1988

s c h v á l i l a

a) předložený materiál Formy a metody práce orgánů, aktivů a aparátu MěNV v Novém Bydžově
b) vyhodnocení plánu kulturně výchovné činnosti za r. 1987
c) zprávu o stavu ve výkonu státní správy za rok 1987
d) předložený socialistický závazek na rok 1988
e) jmenovité úkoly poslanců MěNV na rok 1988
f) dohodu o vzájemné spolupráci a dalším rozšiřování družebních styků mezi městy Brezno a Nový Bydžov

u d ě l i l a

a) čestné uznání předsedovi Českého svazu rybářů v Novém Bydžově Josefu DIVÍŠKOVI za zásluhy o rozvoj města v oblasti vodního hospodářství

NEZAPOMEŇTE si koupit KULTURNÍ ŽIVOT NOVÉHO BYDŽOVA

Programový měsíčník!

Pohled na naše Mírové náměstí ještě bez parkujících nákladních automobilů a autobusů. Věříme, že čisté životní prostředí bude mít zelenou! Červenou dáváme vozidlům, která sem nepatří.

PRAVDA O JIRÁSKOVĚ DIVADLE

ci mohou plnit své závazky. Stavební dozor zajišťuje ing. Říha, který potřebuje pomocníka-stavbyvedoucího. Toho hledáme a budeme rádi, když právě tento článek ve zpravodaji pomůže stavbyvedoucího nalézt.

A na závěr ještě jedna otázka. Jistě jste soudruhu místopředsedo viděl, jak vypadá Jiráskovo divadlo uvnitř. Co odpovíte na informace které se o divadle šíří?

Jsou to opravdu pomluvy, které šíří ti, jenž se snaží aby to v našem městě „neklapalo". Dne 20. listopadu 1987 prohlédl Jiráskovo divadlo výbor lidové kontroly. Dostavil se na upozornění těch, kteří se „strachují o osud divadla". A ve zprávě VLK, kterou mám před sebou se uvádí mimo jiné: Sál divadla je řádně zajištěn proti násilnému vniknutí neodpovědných osob. Nebyly zjištěny žádné škody na vnitřním zařízení. V celém objektu divadla byly demontovány špatné litinové radiátory. Práce provedla drobná provozovna na základě rozhodnutí porady vedení MěNV z 6. 4. 1987.

Takové je tedy vysvětlení. Divadlo jsem si důkladně prohlédl a po škodách, o kterých se hovoří, ani památka!

A my dodáváme. Vysvětlení jasné a konkrétní. Zase jedna **zaručená** fáma padla. Je načase skoncovat s pomluvami a začít pracovat, abychom mohli Jiráskovo divadlo užívat co nejdříve.

ZE ZPRÁVY PŘEDSEDNICTVA OV KSČ DNE 12. LEDNA 1988

Ve zprávě předsednictva OV KSČ na zasedání OV KSČ dne 12. ledna 1988 k zabezpečení závěrů 7. zasedání ÚV KSČ, kterou přednesl vedoucí tajemník OV KSČ Antonín Bosák, se hovořilo i o našem městě.

Soudruh Antonín Bosák mimo jiné řekl:

„Máme stranické organizace, které jsou svou prací i vlivem v pracovních kolektivech příkladem pro ostatní v uplatňování vedoucí úlohy strany a práva kontroly. Patří k nim ZO KSČ č. 1, 2 a 5 v ZVÚ, č. 1 v Tesle, **ZAZ Nový Bydžov** ..."

Když hovořil o iniciativě a aktivitě pracujících na počest 70. výročí VŘSR uvedl: „Po právu patří naše poděkování za obětavou práci především ženám z Milety, Tvorby, Trioly, Pleasu, **Tiby** Černožice **a Nový Bydžov.**"

„Vítáme iniciativu pracujících **Jabloneckých skláren a ZAZ Nový Bydžov,** kteří nečekali a na základě znalostí svých sil a prostředků i cílů pětiletky plán roku 1988 připravili. Je to výraz správného chápání zásad přestavby a odpovědného přístupu k řízenému kolektivu."

V části projevu, kde hovořil soudruh Antonín Bosák o přestavbě ekonomiky v zemědělskopotravinářském komplexu, jsme si přečetli tato potěšitelná slova:

„Kapacitní normu při zpracování cukrovky překročil pouze **CUKROVAR Nový Bydžov** a dosáhl i vyšší výtěžnosti o 1,8 procenta proti roku 1986. **Závod Nový Bydžov** se svými výsledky umístil na **prvním místě ve Vč. kraji** a na **osmém místě v ČSR.** Současně získává titul **ZÁVOD MISTROVSKÉ PRÁCE** jako jediný a současně první v historii Vč. cukrovarů".

Vynikající pomolog

Náš kraj je rodištěm řady významných botaniků a pomologů. Dílo akademika Bohumila Němce zná celý svět. Mezinárodní ohlas si získaly i publikace dr. Miloše Deyla. A jména J. E. Proche, Jana Říhy a některých dalších šlechtitelů jsou známa po celé naší vlasti. Jejich objevy, výzkum, pokusy a celoživotní práce se staly podnětem k následování mnoha dalším pracovníkům.

K známým osobnostem našeho ovocnářství patří také náš jubilující osmdesátník Jan Vondrák.

Jan Vondrák se narodil v Prasku 27. ledna 1908. Osud si s ním zahrál již při narození: Narodil se v roce, kdy v nedalekém Sloupně zemřel náš první šlechtitel v ovocnářství J. E. Proche, a narodil se jen pár kroků od rodného domu akademika Bohumila Němce. Snad i tyto náhody, a především veliký vzor, předurčily jeho činorodý a cílevědomý život. Již v mládí věděl, čím bude, čemu zasvětí své studium a čemu věnuje všechny své síly a všechno své snažení. O tom, jak se mu to podařilo, svědčí jeho celoživotní práce, kterou po sobě zanechává. A o tom, jak vysoko je tato jeho práce ceněna odborníky, svědčí nejen velká řada vyznamenání, ale dnes nás o tom přesvědčují i slova uznání v různých odborných publikacích a v odborných časopisech.

Nebudeme tedy hledat slova k oslavě našeho jubilanta, necháme mluvit ústa povolanějších:

Stručný životopis a zhodnocení práce Jana Vondráka pro rozvoj naší okresní ovocné školky a k ní přidružené výroby zachytil ve své velmi zajímavé a pečlivě zpracované publikaci Zahradnictví a ovocnářství na Novobydžovsku Bohumil Bradna (vydala základní organizace Českého ovocnářského svazu v Novém Bydžově v roce 1976). Tato publikace vyšla, žel, v nákladu pouhých 200 výtisků a pouze pro vnitřní potřebu ČOZS, ale širší veřejnost s jejím obsahem výstižně seznámil Bohumil Bradna i v našem Zpravodaji (viz čís. 1—3, roč. 1977). Snad zde můžeme zopakovat, že Jan Vondrák se vyučil zahradnictví u inspektora ovocnictví Jana Doležala v novobydžovské okresní školce. Zemský pomologický ústav v Praze-Troji absolvoval v roce 1928. Okresní ovocnou školku po Janu Doležalovi převzal už jako třiadvacetiletý. V roce 1949 byl sám jmenován okresním inspektorem ovocnictví. Ve školce zaváděl nové druhy a tvary stromků, spolupracoval se šlechtitelskými a výzkumnými stanicemi. Místní stanici na zpracování ovoce novátorsky zdokonalil a vybavil novým strojním zařízením natolik, že zde mohlo být zpracováno v příznivém úrodném roce více než 40 vagónů ovoce. Z toho všeho vyplývá také výstižné odborné zhodnocení díla Jana Vondráka ve zmíněné publikaci Bohumila Bradny: Jan Vondrák je vynikající český pomolog za jehož vedení novobydžovská okresní ovocná školka se stala jednou z nejlepších v Čechách.

O některá další data doplnil životopisné údaje Jana Vondráka k jeho pětasedmdesátinám zvěčnělý dr. Oldřich Maštálka ve 4. čísle našeho Zpravodaje v roce 1982.

Dílo Jana Vondráka však ocenili i významní odborníci v celostátním tisku. Např. Vladimír Mölzer (autor významného a velmi ceněného díla) „Moderní zahrada" ve svém medailónku k sedmdesátinám Jana Vondráka v časopise Záhradnictvo (viz březnové číslo z roku 1978) popisuje a oceňuje celoživotní práci Jana Vondráka v tom smyslu, že jeho odborná popularita a ovocnářský věhlas daleko přerostly rámec okresu i kraje. Vladimír Mölzer zvlášť vysoko hodnotí, že Jan Vondrák byl téměř čtvrt století členem vědecké rady Výzkumného ústavu ovocnářského a že jeho školka byla jakýmsi dobrovolným rozšířením pracoviště ústavu, kde se v praxi ověřovaly mnohé významné poznatky.

V úvodu svého medailónku Vladimír Mölzer zdůrazňuje všeobecný význam ustavení okresních zahradníků pro pokrok v našem ovocnářství. A mimochodem připomíná, že tato funkce byla v našich zemích prvně ustanovena v sousedním Chlumci nad Cidlinou v roce 1892 (dík Janu Říhovi). Vladimír Mölzer vypočítává, co všechno bývalo v povinnostech těchto pracovníků. Např. instrukce z roku 1908 pro Novobydžovsko uvádějí pro okresního zahradníka sedmnáct požadavků! Včetně osvětové práce! A na závěr svého medailónku Vladimír Mölzer s trochou lítosti konstatuje:

„Jan Vondrák je jedním z posledních představitelů slavné éry východočeských okresních pomologů a ovocnářských inspektorů... Byla to slavná éra, na niž by bylo potřeba v lecčems navázat. Jan Vondrák patří mezi nejzasloužilejší příslušníky této ovocnářské generace."

Vladimír Mölzer tehdy před deseti lety k sedmdesátinám našeho jubilanta vyjmenoval nejen různé veřejné funkce, které Jan Vondrák vždy zodpovědně zastával, ale vypočítal i to, že za svou obětavou práci obdržel do té doby 48 pochvalných a čestných uznání, diplomů, medailí a poděkování, včetně státního vyznamenání „Za zásluhy o výstavbu" z roku 1968. Kolik těch vyznamenání má Jan Vondrák dnes?

Další zhodnocení a ocenění celoživotní práce Jana Vondráka přinesla v roce 1987 odborně zaměřená Knižnice Květů (číslo 68, str. 78—81). V článku „Dílo Jana Vondráka" zde redaktor Pavel Chobotský uznale říká: „Ani si nedovedeme představit ten obrovský sad, kdyby se všechny stromky, které prošly jeho rukama, na jejichž výchovu vlídně i přísně dohlížel, vysadily na jedno místo..." Byl by to opravdu nepředstavitelně mohutný sad, vždyť Jan Vondrák zvýšil produkci stromků v novobydžovské okresní školce v průměru na 30 tisíc za rok.

Také Pavel Chobotský v tomto svém medailónku uvádí nejdůležitější životopisná data Jana Vondráka, která měla význam pro jeho odborný růst, a vypočítává různé veřejné funkce, které Jan Vondrák zastával, a mnohá uznání a vyznamenání, která obdržel. Ale najdeme v tomto článku i praktické rady Jana Vondráka pro začínající zahrádkáře, zvláště v podmínkách Novobydžovska.

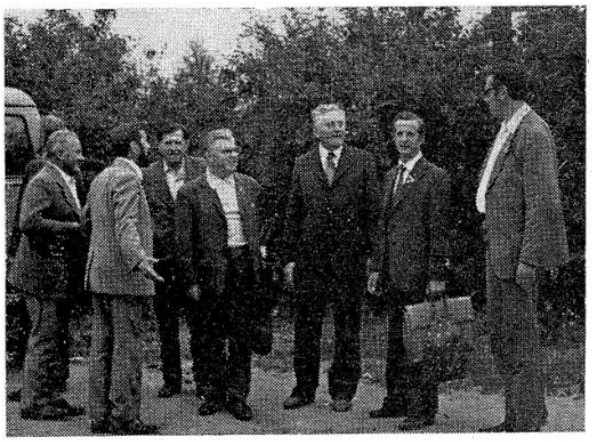
Sám Jan Vondrák byl ale také literárně činný. Uveřejnil řadu odborných článků v různých zahrádkářských a zvláště ovocnářských časopisech. Spolupracoval navíc na některých odborných publikacích: Poděkování za spolupráci nalezneme v Lidové pomologii VII arch. Vaňka (Druhá stovka jablek - novinky, vyd. 1940) a v Mladé pomologii 2 autorů Černíka-Bočka-Večeře (Hrušky, vyd. 1961). Jan Vondrák je však také spoluautorem publikace, která měla celostátní národohospodářský význam: Společně s L. Kamínkem a M. Kamínkem zpracoval publikaci „Zakládání a provoz moštáren a sušáren ovoce" (Malá zahradnická knižnice, vydalo SZN v roce 1960), v níž zachytil své zkušenosti se založením a provozem novobydžovské moštárny. Je to dílo průkopnické, které má nesporně zásluhu na tom, že dnes najdeme zpracovatelny ovoce i v těch nejmenších ovocnářských oblastech.

Jan Vondrák je úžasně obětavý člověk. Už zde byla řeč o tom, že kromě svých povinností zastával i řadu veřejných funkcí. Byla to účast na odborné i spolkové práci na úrovni okresu, kraje i na úrovni celostátní. Ale nejvíce času a péče snad vě-

Pokračování na str. 4

Ze zahrádkářské výstavy k 160. výročí nar. J. E. Procheho (r. 1982)

Setkání zahrádkářů z ČSSR, Polska a NDR v Novém Bydžově r. 1976

VYNIKAJÍCÍ POMOLOG

Dokončení ze str. 3

noval místním ovocnářským, zahradnickým a zahrádkářským spolkům, jak se od dvacátých let postupně vyvíjely a konečně spojily v dnešní Český zahrádkářský svaz. Po dlouhá léta byl jednatelem v těchto organizacích a posledních 16 let předsedou místní organizace ČZS. Při loňské členské schůzi se však už předsednictví na další tři roky vzdal a ponechal si „jen" místopředsednictví a „nějakou tu práci" v předsednictvu okresního výboru ČZS.

Při odchodu od předsednického stolu obdržel Jan Vondrák v roce 1987 od ústředního výboru Českého zahrádkářského svazu v Praze nejvyšší svazové vyznamenání — ZLATOU MEDAILI ZA ZÁSLUHY O ROZVOJ ČZS.

Při této příležitosti byla Janu Vondrákovi předána také představiteli MěNV v Novém Bydžově ZLATÁ MEDAILE ZA ZÁSLUHY O ROZVOJ MĚSTA a představiteli místní organizace NF ČESTNÉ UZNÁNÍ za dlouhodobou obětavou práci.

Jan Vondrák je však při tom všem nadmíru skromný. Patří k těm lidem, s nimiž se rádi potkáte, zastavíte a pohovoříte. Patří k těm lidem, kteří pro vás mají vždy úsměv a kteří nikdy neodmítnou radu ani pomoc, jestliže o ni požádáte a jestliže je to v jejich silách. Jen o svých záslužách Jan Vondrák nerad mluví. Ať nám tedy promine rozsah našeho medailónku, stručnější být nemohl...

Nikdo z nás, kteří známe svěžest, bystrost a stálou činorodost Jana Vondráka, by mu jeho léta nehádal. Přejeme mu proto i do dalších let, aby nestárnul, aby ještě dlouhá léta obrazně i doslova užíval „plody své práce" a aby se v našem Zpravodaji dočetl v pevném zdraví blahopřání i k dalším svým stejně neuvěřitelným významným výročím!

Miroslav Provazník

Blahopřejeme

1 Souboru TRILEMMA

Nový divadelní soubor Městského kulturního střediska v Novém Bydžově, který se utvořil v roce 1987 a ihned začal pracovat sklízel úspěchy na Divadelním Bydžovu 87, postoupil do okresního kola a tady si vybojoval postup do KRAJSKÉ PŘEHLÍDKY MALÝCH DIVADELNÍCH FOREM A NETRADIČNÍHO DIVADLA.

Na přehlídce v Kostelci nad Orlicí se představil s úspěšnou autorskou hrou „A" neb umělecká rekonstrukce atentátu na sultána Solimana a události s tím spojených ve dnech 11. a 13. března. Ukázky z tohoto představení jsme si všichni mohli poslechnout i ve vysílání Československého rozhlasu v pořadu Rodinné balení.

Pohotovost, um a dobrá práce souboru slavily úspěch. Blahopřejeme a děkujeme zakládajícím členům souboru MěKS TRILEMMA Petru Stančíkovi, bratrům Málkovým a Josefu Žibruňovi!

2 Soubor LŠU

Velice úspěšný folkový soubor LŠU v Novém Bydžově vede ředitel školy Jan Filip. Má své posluchače na koncertech, ale i na vernisážích. Právě 6. března vystupoval při otevření První krajské výstavy rukodělné knižní vazby v MěKS v Novém Bydžově. Fotografie je z účinkování na celostátním setkání knihařů v Hradci Králové v roce 1987.

KDE SE PIVO VAŘÍ... (valo)

FRANTA ŘEZNÍČEK

Již od nepaměti patřil doušek dobrého piva do pestré mozaiky malého lidského štěstí. Zpříjemňuje nudné životní chvilky, aniž bychom si mnohdy uvědomovali, že v pozadí kmitá varovně vztyčený prst: Nepřehánět! Ono totiž, kdyby se do piva přidávaly vitamíny, tak jsme jeden z nejzdravějších národů na světě. Velmi výstižně a úsměvně o tomto našem národním nápoji napsal známý prozaik (hlavně v oboru gurmánském), Achille Gregor: ... **Pes také schlamstne buřta a nic nedbá, že ovesná kaše byla by mu prospěšnější. I člověk dneška ví, že mořské řasy obsahují jód, pro náš organismus nepostradatelný — ale on si chce pochutnat! Dá si pivo a je mu nějak dobře. Zlepšil si náladu, je smířlivější a najednou pln ušlechtilých předsevzetí. V té slastné chvíli je dokonce rozhodnut, že již nebude nikdy svými milostnými návrhy obtěžovat vdanou paní sousedku ...**

Co my vůbec víme o historii piva? Kdy a kde se začal tento nápoj vařit-vyrábět? Kdo je jeho objevitelem? Chvíle přemýšlení, rozpaků, hádání a pak velké překvapení! Z rozboru klínového písma se zjistilo, že již staří Babyloňané 7.000 let před n. l. vařili jakési „prapivo" a to dokonce v několika druzích: Od šumivého přes sladké, kořeněné i navoněné. Jako surovinu používali k výrobě obilí, vodu a konzervační přísady, především kůru nebo pupeny některých stromů a keřů.

Za tu drahnou uplynulou dobu k dnešku, t. j. bezmála 9 tisíciletí, zhmotnil se vývojem mozek člověka o několik desítek gramů (k jeho prospěchu ovšem) a tak mimo povšechného pokroku ve všech sférách života, zaznamenal se i pokrok ve výrobě piv, třebaže se nadále jako hlavní surovina používá obilí.

Jak to asi vypadalo s vařením piva u nás v Bydžově? — Pootočme trochu několik stránek bydžovské historie nazpět a zobrazme si tehdejší svět předků třeba tak kolem 14. století a let následných: Z nejstarších zpráv, pocházejících přibližně z r. 1.400 jsem se dočetl, že pivovarnictví a sladovnictví bylo v Bydžově velmi rozšířeno. Jistě dík úrodné zemi, rodící dobré zrno pšenice a ječmene. Záznamy nám i napovídají, že u Sloupna a Chudonic nalézaly se chmelnice a dokonce nějaký pan Petr Chrobolský, majitel domu i pivovaru, pěstoval chmel na své zahradě přímo ve městě. Bydžov, jakožto město královské, t. j. původně na statcích královských stávající, měl právo vařiti pivo a tak v prvopočátku mohl každý měšťan sladovati i vařiti bez ohledu, zda se mimo toho živil hospodářstvím, živností, či řemeslem. Vlastní varny a sladovny nacházíme téměř v každém měšťanském domě. Piva vařívala se tu dvojí: „Stará" nebo „hořká" ze sladu ječného a bílá ze sladu pšeničného. Jinak tu bývala ještě piva „hustá" nebo „tenká" (řídká). Komu patřilo právo vařit, mohl jej i ve svém domě šenkovati. Dovoz piva cizího byl konšely přísně stíhán.

Jak ale ubíhal čas, zvláště pak za válek husitských a i po mnoha zhoubných požárech později, ztenčoval se počet pivovarů ve městě, neboť měšťané, zejména chudší, byli rádi, že obnovili pouze svůj dům a na vybavení vlastního pivovaru nebylo ani pomyšlení. Právo vařiti pivo přivlastňovali si již jen starousedlíci, jejichž dům nalézal se přímo v ohrazeném městě a tento jejich dům stal se domem výsadním a oni právovárečníky. — V 16. stol. stálo s tímto právem ještě 5 pivovarů a 8 sladoven a na počátku století 17. již jen 2 domy s pivovary a to u domu Hruškovského (sousedil na náměstí se starou původní radnicí) a druhý u domu Mikuláše Výborného (v místech nynějšího hotelu „Lev"). Ale ani ty neušly později svému hořkému osudu. V mezidobí řešili konšelé nedostatek piva stavbou pivovaru u brány metličanské, kde stál téměř 40 let.

Voda do pivovarů vedena byla trubkami (zřejmě dřevěnými) z obecního vodovodu. Věž vodárenská stávala u panského mlýna, později zvaného Fantovského (na Cidlině dnes proti sklárnám). Jeho nájemce - mlynář měl za povinnost pečovati též o vodní kolo, jež hnalo vodu do trub a zásobovalo nejprve kašnu, nalézající se ve staré radnici a pak jednotlivé pivovary. Jak již byla zmínka výše, zašel v neblahých dobách pivovar u radnice, (z něhož zbyl jen zděný komín) a tak páni várníci vařili pivo již jen v druhém, jediném domě s pivovarem.

V průběhu války třicetileté, jež naše město zasáhla v celé své zuřivosti, byla situace města i okolních vsí přímo katastrofální. Ležíce na otevřené silnici k Slezsku a ku Praze, trpěly nepřátelskými vpády a nuceným vydržováním císařských vojsk v bytech ve městě i ve vesnicích k městu náležejících. Daleko hůře ještě bylo, když r. 1634 a 1636 byl Bydžov od vojsk nepřátelských vypálen.

I když opis následné zprávy přímo s pivovarnictvím nesouvisí, jistě nám hrůzy tohoto období dokonale přiblíží. Jsou uvedeny v knize vydané r. 1900 u příležitosti 200letého trvání bydžovského pravovarečného pivovaru od autora Jana Honzy. Z této publikace čerpal jsem velmi cenné informace pro tento můj příspěvek pro Novobydžovský zpravodaj.

Výňatek z textu: ... **Budiž nám dovoleno uvésti alespoň část zprávy, již podávají blízcí sousedé Bydžova Václav starší Vratislav z Mitrovic a na Humburcích a Václav Měnický z Červené vsi o vpádu kurfista Saského r. 1634 15. srpna: Po vypálení města Chlumce dvě kumpanie rejtharstva kurfirstského do našeho města vpadly a nejprve na obci 108 tolaru říšských pohrůžkami takovými, pokud jich obec neodvede, že jako Chlumci městu učiní, vypressovaly. Po přijetí od nich takových peněz hned všechno město s hrozným křikem, kostel, rathauz i jiná místa vejsadní do nejmenší chaloupky vyšturmovaly, klenoty kostelní všechny, jichž předkové jich s velkým nákladem pracně nashromáždili (a těch dobrá částka byla), jako i na rathauze všechny platné věci v nic obrátily, sousedské a sirotčí věci tam složené a schované pobraly a nakládaje preč zavezly; dobytky všecky jejich do nejmenšího kousku odňaly a preč zahnaly: sousedy a obyvatele do naha svláčely, nekřesťansky s nimi zacházely, když obávajíce se většího trýznění (an partaj jedna druhou stíhala), nic na sobě nemajíce, po lesích, morastech, kde kdo mohl se skrejvati a tím způsobem životy své přichrániti, přinuceni byli: město pak po 2 neděle pusté a prázdné (nejinak než jako by všichni z něho vymřeli), zůstávalo, žádnému z sousedův a obyvatelů, co by peněz platilo, nic ani té košile mimo sám život nezůstalo. — Konšelé když k povinnostem svým na rathauz do residenti J. M. C. jíti měli, žádný z nich netoliko pláštěm se odíti, ale čím těla svého přikrýti neměl, načež těžce a žalostně se dívati bylo. Chrám Páně jsa všech ozdob zbaven a od téhož lidu nejinak, než od nějakých pohanů, zhanoben, k velké desolati přišel.** (Konec opisu textu.)

Vrcholné neštěstí postihlo naše polozbořené město roku 1655, kdy dne 30. září vyhořela polovina města, shořel i jediný zůstavší pivovar se všemi zásobami, potřebami, várkou a mimo toho ještě ohněm zničeno 36 domů, fara, škola, celna, Metličanská brána, fortna a j.

Roku 1696 postaven za radnicí nový pravovárečný pivovar a v r. 1701 ještě i pivovar ve Vysočanech. Tím břemena daní po vestfálském míru se snázeji městu vyrovnávala. Pivovar za radnicí byla stavba malá. O jednom patře. Postupně se ale rozšiřoval odkupem okolních pozemků, chlévů a domů a tím dána možnost výstavbou sklepů, humna, sušárny, spilek, lednice, štoků a kádí, přiblížiti se trochu pokroku, který již jinde pivovarnictví učinilo. Ale stejně to ještě nestačilo k dohnání potřebné úrovně. Bydžovské pivo nebylo kvalitní a tak ten pramalý zisk o který se dělilo 73 várníků (později 72), pohltily těžké doby válečné. Proto byl učiněn pokus: Pronajmouti pivovar zdejšímu měšťanu Janu Gallatovi na dobu 6 let. V té době narodil se zde syn Alois, pozdější český spisovatel.

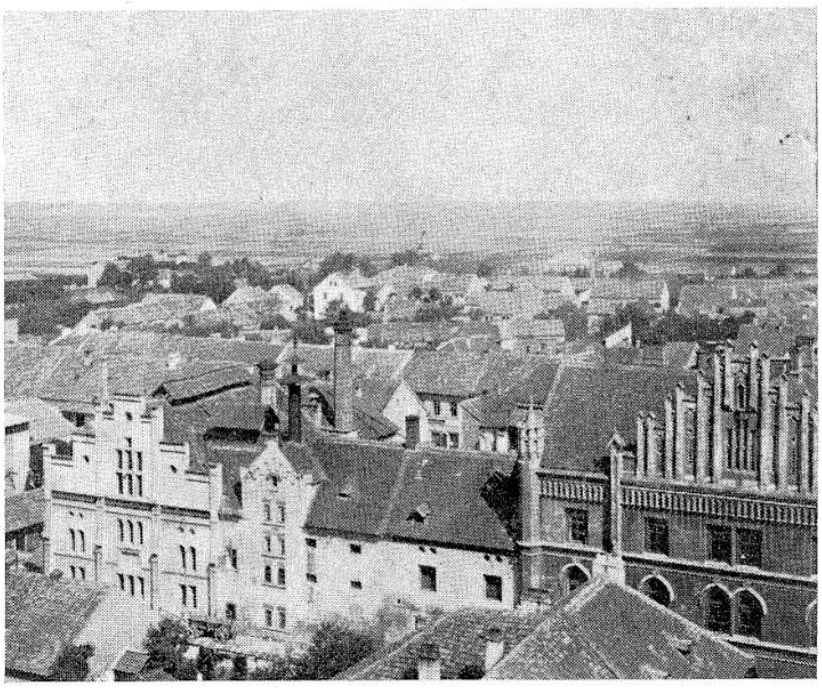
Přestože roku 1869 byl vystavěn nový hvozd, nechtěl již tehdejší nájemce Fr. Beneš, který držel pivovar 20 let, dále pivovarnictví provozovat a nový nájemce nebyl. Tu nastává jistý totální úpadek. Várníci netrou-

Pokračování ze str. 5

fali si již zastaralým zařízením konkurovati s novým pivovarem Schreiber a spol. a rozhodli stavěti nový pivovar na pravé straně u silnice na Metličanech. Ale vykopány jen základy a stavba zrušena. Proč? Téhož roku (1894) utvořilo se v Bydžově družstvo, které pod vedením starosty Pekárka najalo pivovar na dobu 12 let s podmínkou, že právováreční měšťané provedou rekonstrukci celého objektu. Přikoupil se ještě sousedící dům Smolíkův, čímž získáno dostatek místa k přestavbě a zvelebení. Za sládka jmenován Prokop Beneš, syn dosavadního nájemce a po jeho náhlé smrti jeho bratranec Jan Beneš. Ten získal bydžovskému pivu nejchvalnější pověst, jež tento nápoj provázela až do dnů posledních várek.

do pivovaru potřebné suroviny, frontu lidí, čekajících na mláto (vyvařený slad) pro hospodářské zvířectvo, veselou pivovarskou chasu, období ledování, řadu velkých sudů, připravených k vysmolování, houfy dětí rodin, bydlících v bývalé soudní budově, na malá okénka do prostor sklepů sahajících až pod objekt radnice, kudy jsme se tajně dostávali dovnitř. I na velké povozy, vyjíždějící z brány pivovaru s nákladem sudů a soudků pro rozvoz piva hostincům zde a v okolí.

Hezká byla tato ulička v Máji, okrášlená závojem květů hrušně a jabloní, jejichž větve přesahovaly náš zděný plot. Tutéž krásu vnímáš kousek dál u zahrady notáře Drašnera a tiskaře Janaty. Výraznou dominantou této uličky byl kovový výtah (kapsový pater-noster) na vynášení ledu do nejvyššího místa lednice. Byl

Zajímavý pohled na novobydžovský pivovar

To byl, milí přátelé, kus pivovarské historie. Dávno již odváté větrem času a uchované jen v análech musejního archivu. Ale poslední doby našeho pivovaru, ty nejslavnější, přetrvávají v paměti těch, jímž je dosud dopřáno užívati toho kousku místa na slunci. Oživme si vzpomínkami tuto éru, končící odstřelem objektu, aby bylo získáno místo pro výstavbu nové pošty. Vzpomínky ty vynořují se zvláště výrazně u mne, který se v pivovarské uličce narodil, v ní vyrůstal a s níž jsem spjat dodnes. Někdy jsou tak silné, že i když se jim bráníš, stejně buší na bránu mého srdce, odkud vylétají ven jak poštolky z báně svatovavřinecké kostelní věže. Oči se malinko zakalí a na mlhavé oponě vidíš tu svou uličku mládí, dlážděnou kočičími hlavami, připomínáš si drkotání povozů, dovážejících

trvale spjat s objektem pivovaru a škoda, že se nedochoval fotografický záběr. Neexistuje však ještě u někoho z Vás? Pohled uzavírá vzadu průčelí staré Schreiberovy lednice, řezníka v hlavní ulici k nádraží. Po něm převzal živnost řezník Strnad a později Procházka. I dnes slouží krám jako prodejna Masny. Tato lednice byla pak přebudovaná na obytný dům, v němž se i nacházely kanceláře Katastrálního měřického úřadu. Po předchozích úpravách slouží dnes k hezkému bydlení rodin Dohnalových.

Pivo z Pravovárečného pivovaru bylo nyní skutečně výborné. Pan „starý" (sládek) Beneš a „podstarší" (mládek) Gabriel dbali pečlivě o jeho jakost. Vařilo se pochopitelně z nejlepších surovin. Vynikalo řízností a lahodností. Konkurenčnímu Schreiberovému pivu říkali Bydžováci — promiňte — „Samoser". Jako dnes si pamatuji, že vždy k nedělnímu obědu nosil jsem otci - učiteli půllitr právovárečného ležáku z hostince „U Koruny". Mamince současně „šnyt" 1/4 l černého piva. To byla doba, než je hostinský Skřivánek mohl po sesednutí pěny dotočit! Hustá smetanová čepice nehnula se po celou cestu domů, trčela na pivě i během pomalého upíjení a ještě po posledním doušku vybírali jsme s bratrem Jarkou tajně její koláček ze dna sklenic. Specialitou posledního desetiletí před zrušením pivovaru byl „Granát". Něco mezi světlým a černým pivem. Průhled sklenicí připomínal barvou skutečně turnovské granáty.

Z bývalých zaměstnanců pivovaru žijí zde již jen dva. Paní Olga Josková z účtárny a z pivovarské chasy pan Jar. Rosenberg. Oba zachovávají si nebývalou tělesnou a duševní svěžest i vitalitu a paní Olga navíc i kus ženského půvabu. Panu Rosenbergovi je dnes bezmála 86 roků, byl přijat jako šofér k rozvážkovému nákladáku v r. 1928 a setrval v pivovaře až do jeho nelogické likvidace v okupaci, kdy dána přednost výrobě piva u Schreiberů. Snad i proto, že jméno Schreiber znělo pro Němce velmi lahodně. Dokonalé vybavení Pravovárečného pivovaru bylo povětšině odmontováno a instalováno u Schreibera, kam s řadou zaměstnanců přešel i pan Rosenberg. Spočítal, že po ukončení služby věnoval bydžovskému pivovarnictví plných 36 roků. — Potkal jsem ho náhodou jednoho krásného podzimního dopoledne na náměstí. Bydlí nyní v domě s pečovatelskou službou vedle dívčí školy a každodenně chodí ke „Lvu" na oběd a neodmyslitelného malého fraňana — prý proti rakovině. Jeho vzpomínky a vyprávění jsou povětšině laděny do tónů optimismu a humoru. Začal jsem mu jmenovat hospůdky a restaurace, co jich tenkráte v Bydžově bylo — to kvůli upřesnění. Trochu se napřímil, v jeho očích objevil se opar nostalgie a povídá:

„Začněte, prosím, ještě jednou — od začátku. Já budu počítat!"

Jmenuji nejprve ty z náměstí: **„U Rohoznického"** (později „U Řeháků", nebo též „V tunelu"). Do tohoto lokálu se totiž šlo z náměstí delší klenutou chodbou, dnes u prodejny Kožené galanterie. Dále byl v náměstí **„Hotel Lev"** — hostinec **„U zeleného stromu"** (vchod vedle prodejny Ovoce a zeleniny) — **„U Koruny"** (dnes družstvo invalidů) a **„Hotel Schroll"**. V hlavní ulici k nádraží byl první hostinec **„U Brány"** — **„U Kohouta"** (později Louda) — přímo naproti v nízkém rohovém domku s lepenkovou střechou a s řeznickým krámem byl hostinec **„U Petrovických"** — přes dům dále **„U Majerů"** (později s přezdívkou „U malého pána") a za kinem čepovala paní **Jeřábková.** K Chudonicím byl hostinec **„U Šťovíčků"** — naproti soudu **„U Čerychů"** — v pokračování byl hostinec **„U Stolínů"** a **„U Novotných"** (přezdívka „U Tarzána"). Na okraji Chudonic

Dokončení ze str. 6

byli **Matoušovi** (dnes „Revír" (a naproti přes silnici **„U Klozů"**. Sloupenská ulice nabízela pohostinství v **„Hotelu Chlumec"**, dále **„U Stehlíků"** — ve **„Stoleté"** a naproti **„U Králíčků"**. K Metličanům byl hostinec **„U Klapků"**, — **„Hotel Hvězda"** — proti koželužně hostinec **„U Sedláčků"** — za řekou restaurace **„Kněžovka"** a na Metličanech **„U Štafů"**. Naši předkové říkali tam „Na vajbrtrucu" (z německého: Na truc ženám). Uchylovali se sem ženatí muži v obdobích „tiché domácnosti". V přilehlých ulicích dlužno uvésti hostince: **„U nádraží"** — **„U Beránka"** — **„U zlatého anděla"** — **„U Haků** (dnes autoškola Svazarmu) a přímo v budově Kopečku hostinec studentů **„U Mrázů"**. Naproti kostelu sv. Vavřince byl výčep **„Pod věžičkou"** — na Bacandě hostinec **„U zlaté Prahy"** a v lese Chlumu známá výletní restaurace **„Venturka"**.

„Jsou skutečně všechny" povídá pan Rosenberg, až na jednu: **„U Vydrů"** poblíž nádraží, takže jich je celkem 34. A ve všech bylo živo a veselo. Víte, ona to nesla tehdy klidná, neuspěchaná doba. Většina dílen, obchodů a kanceláří začínala pracovati v pohodě až od osmi hodin, takže pobyt v lokálech i přes půlnoc nezkracoval nijak podstatně spánek a rytmus následného dne. Ženuška starala se jen o domácnost, muže a děti — ty měly úkoly jen v sobotu, jinak o výuku starala se jen škola. Děti měly habaděj času na skotačení venku, na záliby a hry a tak mohly plně vychutnávat své krásné dětství. Nebyla televize, rozhlas pouze v plenkách a volný čas rodin věnován procházkám, výletům, vzájemným návštěvám a u mužů pochopitelně též hospůdkám, kde se setkávali s kamarády, sousedy, přáteli — podebatovali, zahráli v karty i zazpívali při doušku dobrého piva".

Vždy když jdu náměstím po chodníku kolem „Knihy" otevírá se mně pohled na celou tehdejší pivovarskou uličku. Nalézám v ní ve vzpomínkách kus mého dětství a mládí. I přesto, že hrubou dlažbu vystřídal černý asfalt a že květy a zeleň stromů přilehlých zahrad jsou ty tam. Vždy se mně však vybaví v představách ten nejvýraznější prvek — ledovací zařízení u pivovaru. Vynikalo svojí zvláštní siluetou zejména v podvečer, kdy začlo šednout nebe a někdy rohlík Měsíce nabodl svojí špičkou beránčitý, nachem západu obarvený, obláček. Místo pivovarských vozů parkují zde nyní osobní auta, vůni kvasu a hořící smůly v požahovaných sudech nahradily exhalace. Jen vítr je tu stejný i křik hrajících si dětí — dnes ale cikánských. Výstavbou nové pošty otevřelo se zde trochu více nebe se svými čárkami letících ptáků.

Mé vzpomínky, jakoby z povzdálí, doprovází melodie známé tehdy písně z repertoáru bydžovského zpěváckého spolku „Lubor-Ludiše":

V té naší malé uličce,
uličce našeho mládí:
možná, že dnes ještě něco vyhrajem:
„Hurá, hurá, kamarádi!"

Něco vyhrajem? My pamětníci asi již těžko. Album vzpomínek můžeme jen předat mladým. Ať jej doplňují zážitky, ale z té **své, jejich** uličky, v níž dětské oči poprvé začly vnímat kousíček Bydžova. Zde můžete ještě skutečně něco vyhrát. Tak „Hurá, hurá — kamarádi!"

A hezký pivovarský pozdrav k tomu: **„Dej Bůh štěstí!"**

Dobová pohlednice — Pozdrav z Bydžova!

Zpravodaj chválí

Učitele i žáky ZŠ v ul. Karla IV.

Pěvecko-recitační soubory, vedené učitelkami školy s. Čečetkovou a s. Wolfovou a doprovázené s. Prokopovou, absolventkou Pedagogické fakulty, připravily kulturní pásma k 70. výročí VŘSR, s nimiž vystoupily na městských oslavách pořádaných MěstV KSČ, na oslavách vojenského patronátního útvaru 1550 v Chlumci nad Cidlinou, na oslavách patronátního závodu Jabloneckých skláren, na slavnostních schůzích různých organizací NF i na školní oslavě. Žáci 1. stupně sklidili zasloužený potlesk za bezprostřední a radostné vystoupení, žáci 2. stupně zaujali náročným, úspěšně zvládnutým programem v ruském jazyce.

Školní oslava VŘSR se uskutečnila v Městském domě pionýrů a mládeže. Byla zahájena proslovem ředitele školy a po kulturním programu měli žáci možnost besedovat se sovětským vojákem z posádky ve Vysokém Mýtu. Tam, kde jejich znalosti ruštiny nestačily, pomohla jako překladatelka učitelka Weissová, která besedu řídila. Žáci se dověděli mnoho zajímavého o životě mladých lidí v Sovětském svazu.

Ve škole byly připraveny soutěže pro žáky 5.—8. tříd: v literární soutěži si žáci ověřili své znalosti ruské a sovětské literatury, v historicko-zeměpisné soutěži „Co víš o SSSR" od povídali na otázky o vzniku SSSR, o významu VŘSR, o ekonomických, vědeckých a kulturních úspěších sovětského lidu. Soutěže připravili členové učitelského sboru J. Blažek, J. Krejsová a V. Skalická. Nejúspěšnější žáci byli odměněni diplomem a knižními odměnami.

Učitelky ruského jazyka uspořádaly výstavku z dopisů a dárků od sovětských pionýrů, s nimiž si dopisují; i školní kolo Puškinova památníku mělo výjimečný a slavnostní ráz. Součástí oslav byl i zájezd žáků 7. tříd do Leninova muzea v Praze; žáci si se zájmem prohlédli i výstavu „Ruské samovary".

Oslavy Měsíce přátelství na ZŠ v Karlově ulici splnily vytčené cíle výchovné a vzdělávací a byly hodnoceny jako velmi zdařilé.

Od ledna 1988 vychází nový měsíčník **KULTURNÍ ŽIVOT NOVÉHO BYDŽOVA.** Přináší kulturně historický kalendář, program kina, pořady MěKS, akce městského muzea a městské knihovny. Informuje o sportovních programech a přináší přehled připravovaných pořadů. Za 50 haléřů v prodejnách PNS, Tabáku, Knihy!

1888

100 LET

1988

NAŠEHO MUZEA

10. ledna 1888 přijalo obecní zastupitelstvo všemi hlasy návrh na založení městského muzea. Toho dne se tak stala skutečností myšlenka, která získávala svoje první stoupence už delší dobu, ale zatím zůstávala bez konečného rozhodnutí a oficiálního schválení.

Zvlášť velké zásluhy o založení muzea měl Eduard Malý (1846—1903), profesor novobydžovského reálného gymnázia, neúnavný organizátor společenského a kulturního života města a autor cenných studií z regionálních dějin. Na vznik muzea nepochybně působil i příklad bezprostředního okolí. V Hradci Králové bylo muzeum založeno v roce 1880 a v Hořicích v roce 1887. Ještě starší jsou počátky snah o založení muzea v Jičíně. Muzejní společnost tu vznikla už v roce 1862, ovšem za několik let její činnost téměř ustala.

Základem muzejních sbírek se staly vzácné památky města uchovávané po staletí ve staré radnici a od roku 1865 v prostorách nové radnice. Zde ve velkém sále, vyzdobeném už v roce 1884 malbami místního malíře Ludvíka Nejedlého, mělo také muzeum první expozici. Správcem (kustodem) muzea se stal gymnaziální profesor Jan Honza. Obecní zastupitelstvo svěřilo vedení muzea zvláštnímu tříčlennému výboru, tzv. kuratoriu. Ještě v roce 1888 byl vypracován první muzejní řád a ustaven muzejní spolek.

Nově založené muzeum mělo hned od počátků velmi dobrou publicitu na stránkách Bydžovských listů. 1. května 1888 zde kuratorium na titulní straně uveřejnilo výzvu, ve které čtenáře seznamovalo s posláním muzea a zároveň se na ně obracelo s prosbou o dary do sbírek či o jiné příspěvky. Výzva končila v duchu doby vlastenecky: „Nechť tedy u věci té veškeré kroky naše vede láska k vlasti a národu a té lásky ohniskem vždy jasně plápolajícím ať je v kraji našem museum!"

Během krátké doby se sbírky muzea podstatně rozrostly, takže už za dva roky se v radničním sále nedostávalo místa. Velkým svátkem muzejního spolku se stala neděle 17. července 1892, kdy byly sbírky poprvé zpřístupněny veřejnosti. Muzeum se už tehdy mohlo představit desítkami jedinečných exponátů a stále získávalo další.

V celé zemi začaly velké přípravy na Národopisnou výstavu českoslovanskou v Praze v roce 1895. Členové muzejního spolku navštívili mnoho městských a venkovských domácností, aby kolekce exponátů z Novobydžovska byla co nejbohatší. Naše muzeum bylo v Praze zastoupeno opravdu reprezentativně a většina zapůjčených předmětů po výstavě přešla dary do muzejních sbírek.

Eduard Malý
(1846—1903)

Rok 1895 byl pro muzeum významný i v jiném směru. Od partikulární pokladny získalo nové prostory v budově bývalého soudu. Starý soudní sál zde opět malbami vyzdobil Ludvík Nejedlý. Nová expozice tu byla otevřena 26. července 1896.

Po odchodu prvního kustoda Jana Honzy do Prahy v roce 1898 a po krátkém působení předčasně zemřelého profesora J. Klecandy se kustodem muzea stal v roce 1901 učitel měšťanské školy Josef Koudelka (1861—1947). Práce, kterou pro novobydžovské muzeum v průběhu dalších více než třiceti let vykonal, byla obdivuhodná. Pořádání sbírek, inventarizace a základní konzervace předmětů, archeologické výzkumy, získávání dalších exponátů, publikační činnost a přednášky — to vše plnil bez ohledu na čas, s plným zaujetím pro život města.

Nová kapitola v dějinách našeho muzea začala v roce 1905, kdy po zakoupení Lalouškova domu vedení spořitelny rozhodlo, že v nově postavené budově věnuje schodiště z prvního do druhého poschodí a celé druhé poschodí trvale muzeu. Budova spořitelny, která zde během dvou let vznikla podle plánů pražského architekta Jana Vejrycha, se stala třetím místem expozice našeho muzea. Od července 1907 začalo stěhování sbírek a po něm následovala náročná příprava nové expozice.

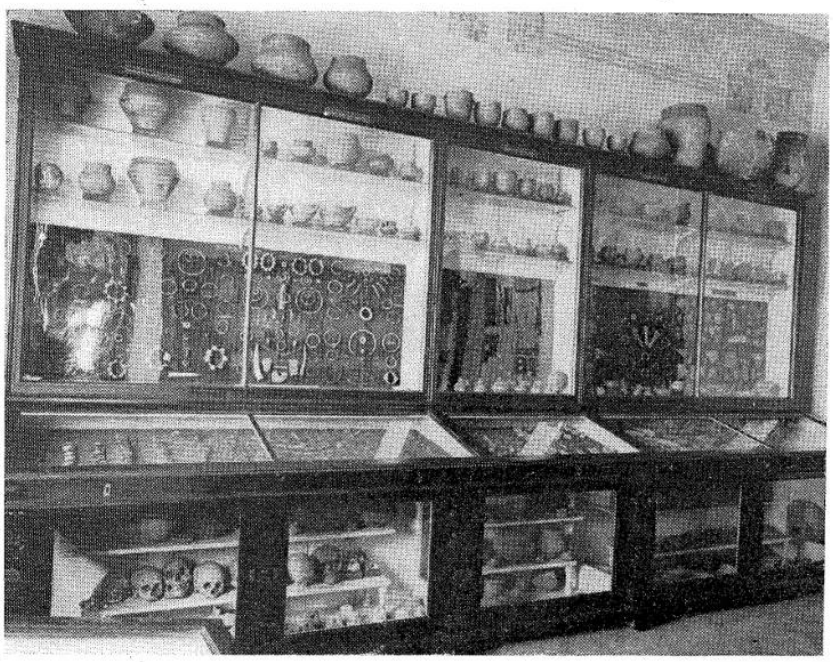
Při přípravě nové expozice a při dalších archeologických výzkumech kustodu muzea obětavě pomáhal Albín Stocký, mladý inženýr chemie ve skřivanské rafinérii, později správce prehistorické sbírky Českého muzea v Praze a nakonec řádný profesor prehistorické archeologie a etnografie na Karlově univerzitě.

Když byly sbírky 18. října 1908 znovu poprvé v nových místnostech otevřeny, slavilo naše muzeum právě dvacetiletí svého trvání. Nová expozice se stala právem středem pozornosti obyvatel města. Návštěvník v ní mohl zhlédnout téměř celé bohatství muzejních sbírek. Ve stolních vitrínách s nástavci a na stěnách se tísnily stovky rozmanitých předmětů doplněné o početné ukázky dobového nábytku a další předměty z městského i venkovského prostředí. Tato expozice byla výsledkem omezených prostorových možností muzea a také odpovídala převažující dobové zásadě — vystavit pokud možno vše. Ani v nové budově tedy nebyly tak potřebné depozitáře, kam by byly soustředěny nevystavené předměty. Ty tehdy většinou zůstávaly uloženy v uzamčených spodních částech vitrín či nábytku přímo ve výstavních sálech.

Zejména v prvních letech po otevření byla muzejní expozice hojně navštěvována. J. Koudelka kolem sebe soustředil okruh dobrovolných spolupracovníků a velké úsilí věnoval dalšímu obohacení muzejních sbírek. Především jeho zásluhou tak muzeum získalo jedinečné exponáty velké historické a umělecké ceny.

Léta 1. světové války přinesla dočasné ochromení činnosti muzea a k novému oživení došlo až v roce 1918 po vzniku samostatného státu, kdy také po několik let značně stoupla i návštěvnost sbírek. V dalším období už návštěvnost poněkud poklesla, ale přesto byla poměrně velká. Vždyť expozice byla tehdy otevřena jen po několik dní v roce.

V průběhu let se s dalším obohacováním sbírek stávaly muzejní pro-

Expozice pravěku po otevření v novostavbě spořitelny v roce 1908

story stále tísnivějšími. Muzeum muselo zápasit i s nedostatkem finančních prostředků. Stále bylo odkázáno na příspěvky města, spořitelny, členů muzejního spolku, mimořádné subvence Svazu českých muzeí a na další příležitostné podpory.

V roce 1934 odcházel z muzea Josef Koudelka a na jeho místo nastoupil profesor a později ředitel zdejšího reálného gymnázia Antonín Šašina (1892—1949). S jeho příchodem je spojen počátek odborné katalogizační práce muzejních sbírek. Uvolněním přízemí budovy spořitelny v roce 1937 muzeum získalo nové prostory pro odbornou knihovnu a pracovnu.

Slibný rozvoj muzejní práce byl však záhy narušen tragickými událostmi podzimu 1938 a nakonec téměř zastaven s počátky nacistické okupace. Muzejní expozice byla uzavřena, sbírky z velké části uloženy v truhlách a bednách a část přestěhována do sklepních prostor spořitelny. Dosavadní správce Ant. Šašina musel z muzea odejít a byl vystřídán nechvalně známým Janem Chlupem, odsouzeným v roce 1946 pro kolaboraci s nacisty. Velká část exponátů připomínajících první zahraniční odboj a samostatnost československého státu tak vzala zasvé. Sbírky silně utrpěly i dalším stěhováním a nevhodným uložením.

Když se na jaře 1944 mohl Ant. Šašina do muzea opět vrátit, připomínaly zmenšené prostory muzea přeplněné a neuspořádané skladiště. Situace se změnila až po osvobození, kdy muzeum znovu získalo původní prostory v celém druhém poschodí spořitelny. Bylo nad síly jednotlivce během krátké doby expozici muzea znovu otevřít, a tak se v prvních dvou letech činnost Ant. Šašiny zaměřila na základní dokumentační práci, uspořádání odborné knihovny a knihovny starých tisků.

Znovuotevření expozice je spojeno až s činností dalšího správce muzea Jaroslava Kováře (1890—1963), podplukovníka gen. štábu ve výslužbě, který do funkce nastoupil koncem roku 1948. Od jara do počátku srpna

Antonín Šašina
(1892—1949)

1949 pak v muzeu začaly rozsáhlé práce na zpřístupnění expozice. Za pomoci desítek brigádníků se podařilo v poměrně krátké době tento náročný úkol splnit.

14. srpna 1949 po více než desetiletém uzavření vítala nově upravená expozice první návštěvníky z řad veřejnosti. Instalace navázala na základní uspořádání sbírek z předválečného období a v poslední místnosti připomněla léta nacistické okupace a slavné dny osvobození v roce 1945. Jak dokládá Průvodce sbírkami, vydaný ku příležitosti znovuotevření muzea, byly prostory schodiště, jednotlivých sálů a chodby zaplněny až k nepřehlednosti. Počet vystavených předmětů však za stávajících podmínek nebylo možno podstatně zmenšit. Ani tehdy nemělo muzeum samostatné prostory pro uložení nevystavených předmětů. Převažující zaměření na expozici, následující organizační změny a s nimi spojená změna celé expozice postupně oddalovaly náročné práce na revizi a nové evidenci sbírek, které nakonec zůstaly jen torzem.

Městské muzeum se v roce 1957 změnilo v Okresní vlastivědné muzeum, když už v předcházejících letech bylo zřízeno oddělení přírody a zemědělství. Uvedené změny v expozici však nepříznivě zasáhly část historických exponátů, které od té doby pro nedostatek místa zůstávaly uloženy v truhlách, skříních a ve starém skladišti. Po zrušení okresu v roce 1960 došlo také ke zrušení Okresního vlastivědného muzea. Zdejší muzeum však i po organizační změně zachovalo ráz stávající vlastivědné expozice.

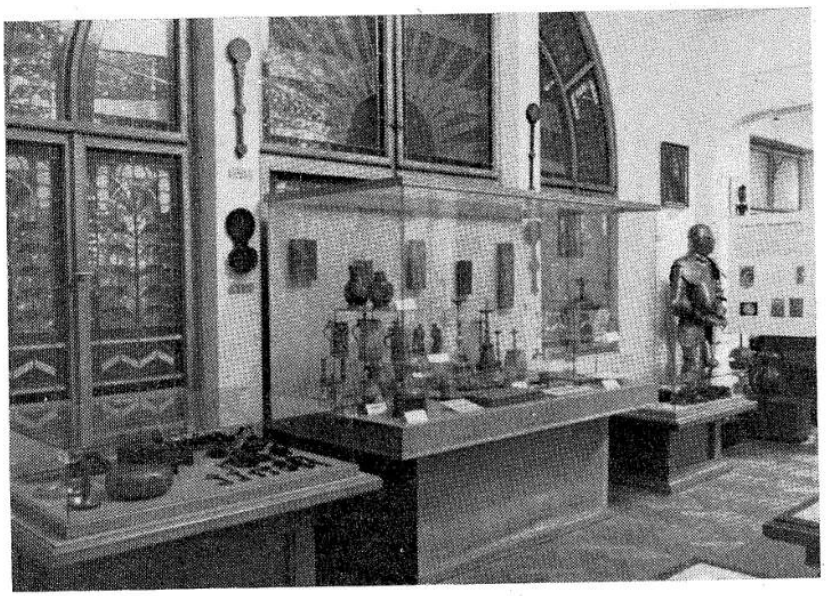
Po smrti J. Kováře v roce 1963 zastával funkci dočasného správce muzea učitel základní devítileté školy Jaroslav Dušátko (1911—1976). V polovině října 1964 do muzea nastoupil prom. geograf Lubomír Středa. Po téměř dvouletém působení L. Středy se funkce správce muzea znovu ujal J. Dušátko a zastával ji až do konce července 1975.

Bezmála desetileté působení J. Dušátka ve funkci správce muzea bylo hlavně zaměřeno na expoziční oblast muzejní práce, především na změnu vlastivědné expozice v expozici historickou. Za pomoci pracovníků Krajského muzea východních Čech v Hradci Králové se tak podařilo dát muzeu znovu charakter historického muzea, které zároveň věnuje pozornost i našemu venkovu a socialistické přítomnosti města a okolí. Vlastní muzejní práci J. Dušátko věnoval především zahájení katalogizace obrazů, plastik a zbraní.

Poslední období v dosavadní činnosti muzea začalo od srpna 1975. Prvním výsledkem nově pojaté práce byla expozice, otevřená 11. dubna 1976. Všechny sály i vstupní hala muzea byly vymalovány, stávající expozice byla podstatně změněna a v posledním sále byla zcela nově instalována expozice dělnického hnutí. Upravené prostory haly byly využity pro expozici současnosti.

Spolu s přípravou nové expozice začaly práce na provedení úplné fyzické inventury rozsáhlých sbírek a na vybudování prvních depozitářů.

Pokračování na str. 10

Část muzejní expozice v roce 1985

Zejména fyzická inventura sbírek byla pro nejednotnost a neúplnost evidence z minulých desetiletí spojena s nemalými obtížemi a vyžádala si delší období. Jedině tak však byly vytvořeny nezbytné podmínky pro další muzejní práci.

Přes nedostatek samostatných výstavních prostor hledalo muzeum další cesty, jak by návštěvníkům přiblížilo i další exponáty ze svých bohatých sbírek. Vedle pravidelného doplňování základní expozice byly instalovány dílčí výstavy a muzeum se také podílelo na výstavách mimo vlastní prostory. Připomeňme zejména velmi úspěšnou výstavu fotografií Nový Bydžov dříve a nyní v roce 1979, jubilejní výstavu lidového umělce Václava Kudery-Křapíka v roce 1985 a výstavu Modrotisk Horehroní a Novobydžovska v roce 1986.

V letech 1981 až 1982 probíhaly v celé budově spořitelny rozsáhlé adaptační práce, které dále přispěly ke zlepšení prostředí i ve 2. poschodí. Vedle výměny elektroinstalace a vodovodu bylo do všech prostor muzea poprvé zavedeno i ústřední topení. V upravené expozici, otevřené 14. srpna 1982, mohli návštěvníci obdivovat i nově objevené a restaurované obrazy Ukřižovaného a Matky Bolestné, které vytvořily základ dílčí expozice Petr Brandl a východní Čechy. Od loňského roku se trvalou součástí expozice také stala upravená výstava sochařského a malířského díla lidového umělce Václava Kudery-Křapíka. Pro velký zájem návštěvníků zůstane ještě letos v muzeu dílčí výstava Město na starých pohlednicích.

Největší část vlastní muzejní práce v minulých letech si vyžádala postupná katalogizace všech sbírek. Každý rok bylo zevrubně určeno, popsáno a zdokumentováno kolem osmi set předmětů. Práce bude pokračovat i v příštích letech tak, aby všechny muzejní předměty byly zkatalogizovány do roku 1995.

Neméně důležitou oblastí je ošetření, konzervování a restaurování vybraných sbírkových předmětů. Zatímco umělecké předměty jsou svěřovány odborným restaurátorským dílnám, běžnou ochranu ostatních předmětů musí muzeum provádět vlastními silami.

Nedílnou součástí muzejní práce je sbírkotvorná činnost. Vedle starých uměleckých památek a předmětů každodenní potřeby muzeum také shromažďuje další vybrané předměty dokumentující naši současnost. Díky pochopení občanů města i jeho vděčných rodáků byly zejména v posledních letech sbírky obohaceny o soubory a jednotlivé exponáty velké muzejní a uměleckohistorické hodnoty. Všem dárcům muzea vyjadřujeme i touto cestou upřímné poděkování.

Významnou součástí ideově výchovné práce muzea je přednášková činnost. Mimo přednášky pro občanské výbory a různé společenské organizace muzeum zajišťuje výklady při všech hromadných prohlídkách a podle zájmu i při individuálních prohlídkách expozice.

Muzeum nadále pokračuje i v rozsáhlé publikační činnosti, zejména na stránkách Novobydžovského zpravodaje. V současné době zde vychází seriál „Klenoty našeho muzea", který čtenáře blíže seznamuje s nejcennějšími exponáty muzejních sbírek. Muzeum také připravuje text a fotodokumentaci pro vydání většího Přehledu dějin Nového Bydžova. Z dříve vydaných publikací si návštěvník může v muzeu zakoupit dvě brožury - Městské muzeum v Novém Bydžově (1980) a Petr Brandl a východní Čechy (1985).

Co přát muzeu k velkému jubileu? Aby na prohlídku expozice a výstav přicházelo stále více návštěvníků, aby mohlo co nejdříve zvětšit svoje expoziční a výstavní prostory a pro zajištění náročných úkolů v příštích letech získalo dalšího odborného muzejního pracovníka. Aby i do budoucna nacházelo plnou podporu stranických a státních orgánů a pochopení našich spoluobčanů i ostatních Bydžováků, kteří budou i nadále pamatovat na naše muzuem a přispívat k obohacování jeho sbírek.

A na závěr ještě jedno menší přání. Pokud jste si ještě neprohlédli expozici našeho muzea, přijďte se na bohaté sbírky podívat alespoň v jubilejním roce. Pozvánka do muzea platí samozřejmě i pro všechny ostatní. Přijďte znova i vy.

Jaroslav Prokop

OHLAS KUDEROVA DÍLA V ZAHRANIČÍ

Dílo Václava Kudery - Křapíka nachází stále větší ohlas i v zahraničí. Po prvním článku v latině Artifex populi Venceslaus Kudera (Lidový umělec Václav Kudera), uveřejněném právě před dvaceti lety v květnovém čísle časopisu Vita latina ve francouzském Avignonu, a po úspěšné Kuderově výstavě v roce 1985 ve Valbřichu v Polské lidové republice přichází nyní zpráva až z Anglie. John Maizels, redaktor mezinárodní umělecké revue Raw Vision, vydávané v Edgehillu, se obrátil na naše muzeum se žádostí o zaslání základní dokumentace ke Kuderově tvorbě pro připravovanou uměleckou publikaci. Jedinečné dílo našeho rodáka tak právem zaujme trvalé místo v galérii hlavních představitelů naivního umění i v celosvětovém měřítku.

J. P.

VZÁCNÝ DAR K JUBILEU MUZEA

K stému výročí byly sbírky našeho muzea obohaceny o další velký dar. Novobydžovská rodačka paní Marie Alžběta Nováková-Nevyjelová, dcera zdejšího gymnaziálního profesora Bohumíra Nevyjela (1883—1915), darovala do sbírek početný soubor vzácných exponátů — jednak památek po otci, jednak dalších uměleckohistorických předmětů, které shromáždila vlastní dlouholetou sběratelskou činností. Vedle cenného nábytku ve slohu rokoka muzeum získalo jedinečný soubor osmnácti obrazů (mezi jinými i vzácnou ikonu sv. Mikuláše, obraz Krista blízký okruhu Františka Tkadlíka, kopii portrétu Beatrice Cenci od Guida Reniho malovanou Adolfem Liebscherem, Les od Arnošta Hofbauera, dvě akvarelové skici Grigorije Musatova, olejomalbu italského Burana od Antonie Santandrey), čtyři dřevořezby, několik uměleckých předmětů ze skla, porcelánu a cínu, sloupkové alabastrové hodiny, dvě emailované dózy, dvě intarzované šperkovnice, bohatě zdobené upomínkové album z roku 1882, kazetu na rodinné fotografie, housle profesora Nevyjela, staré gramorádio s deskami, soubor knih (mezi nimi i staré tisky) a některé další předměty.

Dalšími velmi vzácnými uměleckými předměty pamatuje dárkyně na naše muzeum i ve svém odkazu. Ušlechtilé rozhodnutí paní Novákové uctít touto cestou památku svého otce je příkladem krásného vztahu k rodnému městu, na něž nepřestala s láskou vzpomínat ani po více než sedmdesáti letech, kdy je ještě v dětském věku opouštěla. Novému Bydžovu věnovala i jednu ze svých větších básní.

Život a dílo Bohumíra Nevyjela, profesora češtiny, němčiny a hudby, nadaného a neprávem pozapomenutého hudebního skladatele a sbormistra Lubora, připomene muzeum prozatím alespoň ukázkou ve stávající expozici a po rozšíření výstavních prostor zřízením samostatné pamětní síně. Po odkazu bratří Mádlů z roku 1937 a loňském daru Josefy Hellerové a Vladimíra Kudery tak muzeum získalo další významný soubor uměleckých předmětů, který podstatně obohatil jeho sbírky. Za krásný dar muzeu a rodnému městu vyjadřujeme paní Marii Alžbětě Novákové-Nevyjelové i touto cestou upřímné poděkování.

J. P.

KANADSKÝ HISTORIK O NOVÉM BYDŽOVĚ

České dějiny nejsou záležitostí jen českých badatelů. V poslední době stále častěji vycházejí zajímavé práce, zejména o době krále Karla IV. a o husitství, jejichž autory jsou zahraniční badatelé, ať už jde o specializované monografie či o závažné zmínky ve spisech o obecných problémech evropských dějin, které nemohou pominout ani specifické problémy naší země. Do jakých podrobností dovedou cizí vědci zkoumat naše prameny, ukazuje právě vydaná studie kanadského historika Johna Klassena.

Náš kanadský kolega John Klassen je profesorem v Trinity Western College ve Fort Langley a ovládá češtinu tak dobře, že může nejen číst naši literaturu, ale i studovat staročesky psané prameny. Svůj zájem o naše dějiny prokázal již ve svých dřívějších spisech, z nichž vzbudila zaslouženou pozornost především kniha The Nobility and the Making of the Hussite Revolution (Šlechta a vznik husitské revoluce) z roku 1978. Jeho učitelem byl americký profesor Howard Kaminsky, autor mohutného díla A History of the Hussite Revolution (Dějiny husitské revoluce) z roku 1967, které je s respektem uznáváno a řazeno mezi nejlepší souhrnné práce o vrcholném období našich dějin.

John Klassen ve své studii The development of the conjugal bond in late medieval Bohemia (Vývoj manželského svazku v pozdněstředověkých Čechách), vydané v Journal of Medieval History (Časopis pro středověké dějiny) 13, 1987, str. 161—178, sleduje otázku materiálního zabezpečení ženy. Není to jednoduchá záležitost. V Českém právu byla manželka ve starší době vlastně jen cizím článkem v rodině svého manžela, po jeho smrti nenabývala nic z jeho majetku a bývala odkázána jen na své věno. Nicméně postupně se manželé starali o zabezpečení žen a dětí a v testamentech se stále častěji objevovala ustanovení, že manželka má mít podíl na jmění svého manžela tak, aby sama mohla slušně žít a pečovat řádně i o rodinu. Tento vývoj lze u nás sledovat od počátku 14. století a poslední vůle manželů jsou už v převážné většině případů nakloněny ženám. Měnilo se sociální prostředí rodiny a postupně se zlepšovalo podřízené, ba podřadné postavení žen.

John Klassen pečlivě vybíral průkazné prameny, které svědčí o tomto vývoji, a sáhl ke třem významným památkám městského práva, totiž k nejstarším knihám měst Plzně, Nového Bydžova a České Kamenice. Tím postihl různé typy měst od královského města v důležité strategické poloze přes město střední velikosti, ale stoupajícího významu, až k malému poddanskému městečku. Pozorně sestavené statistiky ve formě přehledných tabulek postihují rysy manželského majetkového a dědického práva a na jejich základě lze i procentuálně vypočítat, jakým způsobem se upevňují postavení ženy v průběhu dob.

Hlavní jeho oporou je nejstarší kniha města Nového Bydžova „Liber conscientiae." Její záznamy pokrývají nejstarší období a sahají pravidelně až k roku 1470. Je dobře známo, že novobydžovská Kniha svědomí, založená roku 1311, je druhá nejstarší u nás a že ji předchází jen kniha Starého Města Pražského o rok dřívější. Kniha kamenická vznikla roku 1380 a plzeňská počátkem 15. století, ale obsahuje i několik dodatečně opsaných záznamů starších. Klassenův výběr tedy nebyl náhodný.

Stejnou váhu jako stáří knihy má i schopnost vypovídat o právních skutečnostech při zabezpečení žen v případě smrti manžela. Nejvyšší je v Novém Bydžově. Autor mohl statisticky postihnout 403 záznamů, jež se týkají předmětu jeho zkoumání, zatímco z městských pramenů plzeňských jich je k dispozici toliko 211 a v České Kamenici ještě daleko méně, totiž 48. Proto také podstatná část jeho studie pracuje s pramennou látkou z Nového Bydžova a ostatní dvě města tvoří spíše jen doplněk pro srovnání. Ze statistického sestavení vyplývá, že — s určitými nepravidelnostmi ve druhé polovině 14. století — stále stoupal počet případů, kdy ženě bylo uděleno neomezené právo k majetku, takže po roce 1420 většinou dosahoval 100 % a jen někdy mírně klesal, ale i tehdy byl počet odchylných ustanovení nepatrný a neklesal pod 85 %.

Lze ovšem vyslovit politování, že autor se ve své znamenité studii spokojil jen poukazy na celkovou vývojovou linii a nerozebral podrobně pozoruhodný jev, že rozhodující zlom v zabezpečení žen lze pozorovat v husitské revoluci, když před rokem 1419 získávaly ženy neomezené právo v 66 % případů, ale hned po roce 1420 89 % a po roce 1430 už plných 100 %.

Práci Johna Klassena lze hodnotit jako cenný příspěvek k dějinám sociálního postavení žen v českém středověku, ale také jako přínos pro dějiny města Nového Bydžova. Ukazuje se znovu, jak cennou památkou vynikající pramenné hodnoty je Kniha svědomí města Nového Bydžova.

Jiří Kejř

BREZNO

DRUŽEBNÍ MĚSTO

Výstavy z družebního města Brezna se vždy těší zájmu návštěvníků MěKS

Předseda Městského národního výboru v našem družebním městě Brezně oslavil 1. ledna významné životní jubileum. Soudruh Vladimír STRMEŇ se dožil padesátky.

Pro město Brezno vykonal hodně práce — nejprve jako místopředseda a od roku 1986 jako předseda MěNV. Má zásluhu na dobře se rozvíjejících družebních stycích našich měst. Společně s naším předsedou Jiřím Chmelařem připravili družební dohody, které jasně vyjadřují smysl přátelských vztahů Nového Bydžova a Brezna. Vladimír Strmeň obdržel při příležitosti 50. narozenin medaili Za rozvoj Středoslovenského kraje, plaketu V. I. Lenina a Zlatou plaketu Městského národního výboru v Brezně za rozvoj města. Připojujeme se k řadě gratulantů a přejeme předsedovi města Brezna Vladimírovi Strmeňovi hodně úspěchů pracovních i osobních. Ať nás dále spojují přátelské vztahy, naplněné upřímností, které obohacují společenský život občanů Nového Bydžova a Brezna!

PADESÁTKA PŘEDSEDY MĚSTA BREZNA

Co se psalo v denním tisku o našem městě?

Na stránkách našeho tisku jsme si tentokráte o našem městě se zájmem přečetli zprávu, přednesenou vedoucím tajemníkem OV KSČ Antonínem Bosákem, uveřejněnou v Novém Hradecku 19. 1. 1988. Podrobně o ní píšeme na jiném místě zpravodaje.

Potěšili nás články o přehlídkách a akcích, které uspořádalo Městské kulturní středisko. Článek Emilie Zámečníkové Divadelní Bydžov a co s tím souvisí (Nové Hradecko, č. 47, 24. 11. 1987) nejen hodnotil úspěch přehlídky, ale zamýšlel se nad možnostmi rozvoje amatérského divadla v okrese. „Víte co je Diaudimafor"? byl název článku v 52. čísle Nového Hradecka z 28. 12. 1987. Informoval o již druhé dílně mladého divadla, kterou připravily společně KKS, OKS Hradec Králové a MěKS v Novém Bydžově. Veřejné kvalifikační přehrávky diskožokejů proběhly v MěKS 9. prosince 1987. Informaci přinesla Nové Hradecko 1. 12. v č. 48. Rozhovor s mladým ředitelem cukrovaru Milošem Hladíkem přinesla Pochodeň 26. listopadu 1987. Rozhovor, ve kterém jsme se dověděli, že řekne-li se „jde jako z partesu", je na mysli především novobydžovský cukrovar.

Ve stejném čísle Pochodně byl ještě jeden článek o pozoruhodném divadelním ruchu ve Sloupně, kde MěKS společně s OKS pořádalo III. ročník Divadelního Bydžova. Řekněte, nepotěší už sám titul článku — Vysoce překročený okresní průměr!

Jak to vypadalo před výroční členskou schůzí KSČ u sklářů v Novém Bydžově jste si mohli přečíst v Pochodni 16. 12. 1987, č. 295. O výroční schůzi MO SSM v Novém Bydžově informovalo Nové Hradecko v článku Do klubovny za zábavou i prací (č. 7, 16. II. 1988).

Dne 27. ledna oslavil 80. narozeniny Jan Vondrák (přinášíme samostatný článek) a tak v Novém Hradecku vyšla gratulace Josefa Grece, předsedy OV ČSZ (č. 4, 26. 1. 1988).

A nakonec připojujeme jednu perličku otištěnou v Práci 28. ledna 1988.

● **BUDIŽ NOŠENA VIDITELNĚ.**

Předem se omlouvám za naprosto nepoetický námět. Jela jsem z Prahy do Pece pod Sněžkou a v Novém Bydžově, kde autobus staví, jsem navštívila hygienické zařízení. Tam vzbudila můj údiv vstupenka o rozměrech deset a půl krát pět centimetrů, kterou jsem obdržela výměnou za zaplacený padesátihaléř. Chápu, že pořádek musí být všude a bez různých popírků, vstupenek a potvrzenek se leckdy neobejdeme. Není to však v tomto případě trochu plýtvání papírem? Přičemž příkazy, které novobydžovská vstupenka obsahuje, jsou také poněkud problematické vzhledem k místu, na kterém se prodává: Budiž nošena viditelně. Bez ústřižku je vstupenka neplatná. Na požádání předložit.

ŠANCE...

Světová zdravotnická organizace vyhlásila rozsáhlý program s názvem „Zdraví pro všechny do roku 2.000".

Zlepšit zdravotní stav naší populace se snaží i naše republika. Máme program „Denně něco pro zdraví", který chce ovlivnit celkovou životosprávu člověka jako jsou výživové návyky, pohybová aktivita, duševní napětí i různé toxikomanie.

Pokračování na str. 13

Dokončení ze str. 12

Je nesporné, že negativní vliv na lidské zdraví má řada vnějších faktorů, člověkem samotným těžko ovlivnitelných, je ovšem také pravda, že nespočetné množství dalších můžeme poměrně snadno ovlivnit my sami. Mezi ně patří škodlivé návyky. Alkoholismus a jiné toxikomanie ničí zdraví a životy tisíců našich spoluobčanů. Mezi tzv. jiné toxikomanie počítáme i kouření. Patří mezi nejzákeřnější nepřátele zdraví a života. Jeho negativní vliv se projevuje zpočátku skrytě a ve chvíli, kdy se začne manifestovat — může být pozdě. Proti kouření se bojuje od okamžiku, kdy byly nezvratně prokázány jeho negativní důsledky. Snaha o výchovu k nekuřáctví se postupně sjednocuje. Vznikají první ucelené akce s jasným záměrem, odpovídajícím heslem, zaměřené na určité věkové kategorie či určitým směrem. Příkladem takové akce je vyhlášení nekuřte k Mezinárodnímu dni dětí — 1. června — pod heslem „Dejte nám dárek — nekuřte". Během všech těchto snah se stále naléhavěji začala objevovat potřeba připravit rozsáhlou celorepublikovou akci s co nejširším působením, která by se stala předznamenáním vzniku protikuřáckého programu v příštím období.

Tak se zrodila akce „Šance pro 3 milióny". Do roku 2 000 se narodí tři milióny dětí. Omezíme-li kouření, dáme jim mnohem větší příležitost, aby byly zdravé. Vytvoření nekuřáckého prostředí je šancí nejen pro ně, ale i pro nás. K tomu, aby byla tato kampaň úspěšná, musí získat celospolečenskou podporu. Do svých úkolů na rok 1988 by ji měly zařadit všechny instituce a organizace Národní fronty.

Od „Šance pro tři milióny" očekáváme, že pomůže vytvořit ve společnosti takovou atmosféru, která se stane východiskem pro další kroky v boji proti tomuto negativnímu kuřáckému návyku. Ovlivnit by měla především odpovědné pracovníky, instituce a orgány, v jejichž pravomoci je učinit konkrétní opatření jako je např. zákaz kouření na pracovištích, na závodech a všude tam, kde pobývají děti nebo se shromažďuje více lidí. Úspěch můžeme očekávat jen tehdy, nestanou-li se tato opatření pouze formálními a bude-li se jejich dodržování kontrolovat.

A. V.

Setkání ve Sklárnách

Jako každoročně, tak i letos uspořádali v závěru roku odboráři společně s vedením závodu Jablonecké sklárny Nový Bydžov v souladu s ustanovením kolektivní smlouvy setkání s důchodci — dosud pracujícími v závodě, i s těmi, kteří již po celoživotní práci užívají zasloužený odpočinek. Mezi sedmdesáti hosty byl i bývalý dlouholetý ředitel závodu s. Leopold Anděl.

V první části setkání vedoucí výroby závodu s. Zítek provedl přítomné po pracovištích, aby si tak společně s bývalými spolupracovníky mohli připomenout roky společně strávené v prostorách závodu. Největší dojem však ve většině bývalých pracovníků zanechala vzorkovna závodu s vystavenými křišťálovými svítidly.

V další části odpoledne měli účastníci setkání možnost se seznámit se současnou problematikou závodu, plněním hospodářských úkolů v závěru roku a s výhledem dalšího rozvoje výroby.

Setkání pokračovalo kulturním programem, který krátkým vystoupením zahájili pionýři ZŠ v Karlově ulici. Milým překvapením a potěšením pro přítomné byla skupina hudebníků, kteří zvolili repertoár odpovídající věku posluchačů. Program zpestřili sami důchodci vyprávěním historek, vtipů a úsměvných vzpomínek ze života. Zejména s. Kuncová a nestárnoucí Franta Řezníček dokázali vyvolat dobrou náladu a pobavit obecenstvo jako za „mladých časů".

Na závěr vyslovili účastníci poděkování vedení závodu a komisi žen při ZV ROH za uspořádání velmi pěkného předvánočního odpoledne a projevili přání opět se ve zdraví v následujícím roce setkat.

„šeko"

Po uzávěrce

Vedoucí prodejny KNIHA na Mírovém náměstí Václav MIFFEK obdržel vyznamenání VZORNÝ PRACOVNÍK PODNIKU — BLAHOPŘEJEME!

ZÁVAZEK Z PRODEJNY KNIHA

Plán maloobchodního obratu splníme a překročíme o 50 tisíc korun. Dodržíme předepsanou normu zásob, zajistíme zasílání gramodesek a knih do celé republiky, uspořádáme třicet prodejních výstav, budeme se podílet na generální opravě prodejny, zapojíme se do všech soutěží o nejlépe upravenou výlohu atd.

Tak to je konkrétní závazek, který vyhlásil kolektiv pracovníků prodejny Kniha na Mírovém náměstí v Novém Bydžově. Socialistický závazek na počest 40. výročí Vítězného února a 70. výročí vzniku Československa! Závazek plný konkrétních a kontrolovatelných kroků je ještě doplněn o osobní závazky každého pracovníka.

Brigádnické hodiny na úpravě prodejny a dvakrát za rok bezplatně darovat krev — to je závazek vedoucího Václava Miffka. Brigádnické hodiny na prodejně, ale i v místě bydliště, takový je závazek Hany Kramářové. Padesát hodin na akcích MěNV v místě bydliště a třicet hodin na úpravě prodejny se zavazuje další pracovnice Knihy Jarmila Poláková. Dvakrát darovat bezplatně krev a brigádnické hodiny při úpravách prodejny si připisuje do svého závazku Jana Švecová. Závazek, který přinese prospěch všem zákazníkům prodejny Kniha na Mírovém náměstí v Novém Bydžově!

ZDENĚK POLÁČEK na fotografii stojí uprostřed v černém baretu

Ve třetím čísle našeho Novobydžovského zpravodaje, ročník 1987, jsme uveřejnili fotografii Anny Spitzové, která společně s dalšími pětasedmdesáti židovskými občany z našeho města musela odejít do transportu 10. června 1942.

Stejný osud potkal i Zdeňka POLÁČKA ze Smetanovy ulice. Také on se stal obětí fašistické nelidskosti. Fotografii, kterou jsme do redakce dostali, uveřejňujeme jako světlou památku na Zdeňka Poláčka.

Bydžovská kopaná má narozeniny I.

V letošním roce je tomu osmdesátpět let od doby, kdy vznikl v našem městě řádný fotbalový klub, od kterézto chvíle se začala psát hitorie novobydžovské kopané. Osmdesátpět let je jistě doba dlouhá a přece kožený míč zůstává stále mladým. Jeho kouzlo je nepřekonatelné a přetrvá dobré i špatné v našich životech. Cesta bydžovského fotbalu je pestrá a zůstane vždy přitažlivá. Pro oživení vzpomínek předkládáme vám jen v nejstručnější formě události, které vytvářely dlouholetou historii bydžovské kopané.

Řádný fotbalový klub, jak se tehdy říkalo, byl založen v Novém Bydžově v roce 1903. U jeho kolébky stálo několik velkých sportovních nadšenců, kteří s vytrvalým elánem se rozhodli pro zpopularizování nového sportu. Brzy se malý fotbalový kroužek pyšnil několika zápasy o šesti hráčích. Zachované dokumenty nám však potvrzují, že již v roce 1898 se v Novém Bydžově hrála jakáž takáž kopaná, kterou propagovali především studenti. Až 3. března 1903 však došlo ke schválení organizačních stanov a tak tedy vznikl Sportovní klub Nový Bydžov, jehož prvním předsedou byl zvolen Dr. J. Broumovský. 10. srpna téhož roku byl pak sehrán první zápas, tradicí dochovaný, proti juniorům pražské Slávie, kteří zvítězili 7:2 (7:0). Kopaná se hrála již o sedmi a SK Nový Bydžov hrál ve složení: Al. Peřina - O. Šetela, Ant. Šetela - J. Hezký - Zd. Zítko, C. Seidl, Zd. Tomáš.

Celková činnost klubu však nebyla tak intenzivní, protože na českém severovýchodě existovaly prakticky tři, čtyři kluby a tato situace více méně trvala až do roku 1910. Proto v té době hostovala na bydžovském „rejdišti" velmi často pražská mužstva, především pak slavná SK Slávie se všemi svými borci zvučných jmen. Od roku 1905 se kopaná hrála již o jedenácti hráčích a o rok později se SK Nový Bydžov již organizuje v Českém svazu fotbalovém a hostí na svém hřišti i vzdálenější kluby. V té době se kopaná a vůbec sportování velmi rozmáhá — vznikají další sportovní odbory. Rok 1909 vnáší do bydžovského sportu tříštění sil a fotbalový odbor se odtrhuje od SK a vstupuje do tvořícího se Atleticko-fotbalového odboru Sokola Nový Bydžov (AFOS).

V letech 1911—1912 má novobydžovská kopaná vysoký kurs. Propaguje se soustavný trénink a přízeň veřejnosti je stále bohatší. V roce 1912 je hrací plocha přemístěna do dnešní polohy z původní polohy příčné. Zvolna se však dostavuje generační problém, který z kraje roku 1913 vede mladé adepty kopané k ustavení fotbalového kroužku SK Meteor Nový Bydžov. Nemá však dlouhého trvání. Vedení AFOSU jej isoluje a tak nakonec část studentů přechází do Studentské XI. Nový Bydžov, která vzniká na sklonku téhož roku. Čtyři fotbalové kluby, neboť vedle AFOSu, Meteoru a Studentské XI. živoří ještě fotbalový odbor tenisového SK, jsou přece jen mnoho. Počátkem roku 1914 se tvoří Atleticko-fotbalový klub Nový Bydžov, ale Studentská XI. si nadále udržuje své působení a počíná si velmi čile. Její nesporné úspěchy jsou však trnem v oku skupině, tvořící se kolem AFK. Z jejího popudu je nakonec zemskou školní radou Studentská XI. rozpuštěna.

Léta prvé světové války jsou poznamenána nuceným sportovním odpočinkem a fotbalové dění je omezeno na nejmenší míru. Jednotlivé historky o zápasech jsou jen posledními reflexy předválečné slávy bydžovské kopané.

Po porážce rakousko-uherského a německého militarismu však rychle sportovní duch ožívá. Nepomýšlí se vůbec na obnovení AFK a kopaná se opět přičleňuje k tenisu pod společným jménem SK Nový Bydžov. V čele stojí nejdříve R. Nedbálek a později B. Dunka a Fr. Schuster. Mužstvo si počíná znamenitě a z jeho středu odchází později Lad. Tlapák do ligové SK Slávie. Naopak se vrací hráč Viktorie Žižkov K. Zahradník. Z té doby stojí za zmínku utkání se slavnou XI. hráčů, kteří reprezentovali mladou republiku na Pershingově olympiádě v Paříži. V Bydžově vítězí 7—0 a 3—0. Ruch však nebere konce. Ještě v roce 1919 se utváří další klub, SK Čechie Nový Bydžov, který sdružuje především mladé sportovní nadšence. Další léta znamenají střídavé úspěchy. V roce 1920 hraje SK Nový Bydžov na hřišti Slávie v Praze proti Old Boys Smíchov s výsledkem 2—2. Bohatá sezóna však zanechává znatelné stopy v hospodaření klubu. Tato skutečnost má do jisté míry vliv na vytvoření třetího fotbalového odboru, SK Meteor Nový Bydžov. Z vystupujícího sváru SK a Meteoru získává novobydžovská Čechie, která náhle sílí a produkuje dobré výsledky. Situace se nutně stala neudržitelnou a SK Nový Bydžov, nejsilnější ze všech, po přechodné stagnaci získává znovu ztracené pozice a v historickém utkání s SK Meteorem, které znamená začátek konce „meteoráků", vyhrává těsně 3—2, když předtím poráží Čechii vysoko 8—0. Členové Meteoru vykonali kus poctivé práce, která však přes veškerou snahu nepřinesla užitku. Vybudovali si sami hřiště v cihelně (bývalá Flekačka), jehož otevření se stalo pravou senzací. Hrací plochu však brzo ztrácejí a tak nakonec dochází ke správnému sloučení Meteoru s SK Nový Bydžov a nový klub nese opět jméno Atleticko-fotbalový klub Nový Bydžov, v jehož čele se objevuje V. Kudrnáč a K. Polák a později Krumholec. Čechie nemá již dále dosti sil k činnosti a tak se v roce 1925 připojuje k AFK a posílený klub mění své jméno na Sportovní sdružení Nový Bydžov. Jsou to chvíle úpadku novobydžovské kopané, výsledky nejsou příznivé. Jedinou možnou cestu ze slepé uličky vystihuje obětavý pracovník L. Černý, který začíná vyhledávat nadějné talenty a vytváří dorostenecké družstvo, které je však nuceno se organizovat samostatně, poněvadž vedení klubu, finančně zruinovaného, se k tomuto staví chladně. Srdce bydžovských „fandů" si dorost získává utkáním s dorostem mistra ligy SK Slávie, když prohrává jen 1—4.

Klid však nenastává. Je příliš zřejmá finanční labilita a tak v roce 1926 se z dosavadního Sportovního sdružení utváří nový klub, Atleticko-fotbalový klub Union Nový Bydžov. Výborní dorostenci prohrávají v Praze s AC Spartou těsně 0—1, když předtím svého pražského soupeře doma porazili 5—2. Z mužstva odchází Franta Kloz, aby se později stal ligovou hvězdou letenských „S" a nakonec SK Kladna. V roce 1928 se AFK Union znovu začleňuje do severovýchodočeské župy fotbalové a je zařazen do IB třídy, odkud se bez porážky v témže roce probíjí do IA třídy.

25. listopadu 1928 se likviduje poslední připomínka vážného rozkolu a jméno klubu se definitivně mění na Atleticko-fotbalový klub Nový Bydžov.

V roce 1929 je uspořádán I. ročník tzv. Podkrkonošského poháru, soutěže, kterou prakticky založil Lad. Černý. Boje však nepřinášejí to, co se při zrodu této soutěže očekávalo. Další léta produkují dobrou kopanou. Mužstva jsou dobře konzolidována a hrají pravidelně každou neděli. Bilance těchto let spočívá ve značném počtu sehraných přátelských zápasů a umístění v IA třídě vždy v popředí. Různé problémy, které se čas od času objevují, jsou rychle odstraňovány.

Jubilejní rok 1933 je charakterizován tím, že se poprvé hrají soutěže dvoukolově systémem podzim-jaro. AFK však naráží na vážné potíže, vzniklé infikovaným názorem řídící župy, která klub do jisté míry začíná ignorovat. V jubilejním roce stojí v čele L. Provazník. Bohaté oslavy vrcholí v srpnových dnech a zlatým hřebem je start pražské Slávie v Novém Bydžově, která s kompletním mužstvem vítězí, přesto, že je znavena známým bydžovským pohostinstvím, 9—1. Oslavy se staly důstojnou odezvou uplynulých let a veřejností byly přijaty velmi sympaticky.

V roce 1934 vzniká z překrvení bydžovského fotbalu další klub, SK Sparta Nový Bydžov. Neměla dlouhého trvání. Záhy se probojovala do IB třídy, ale v roce 1936 odpadla a začlenila se do organizace venkovských bydžovských klubů, tzv. župy Weissovy. Vlastní hřiště, které si vybudovala za býv. Vídalovou zahradou, ztrácí v roce 1938 a to znamená prakticky

odmlčení její činnosti, která se obnovuje až v roce 1944.

AFK po vypětí náhle vykazuje slabší výsledky, které znamenají jenom boje o udržení v IA třídě. Do čela klubu je zvolen opět V. Kudrnáč, který s dalšími pracovníky se snaží ze všech sil situaci urovnat. V I. mužstvu hráli: Čížek, E. Blažek, Nevrlý, Drábek, Rendl, Bradna, Pour, Vanc, Antoš, B. Blažek, Pavelka, Holub, Macura, Huňáček, Kloz a další. V roce 1935 hostuje v Bydžově ligový SK Kladno s Frantou Klozem a vyhrává jen 4—2. Časté styky udržuje AFK s hradeckými kluby, hlavně pak s SK Hradec Králové, který se probíjí do divize. O rok později hostuje v Bydžově ligový SK Náchod a vítězí rovněž 4—2 a SK Viktorie Žižkov 7—1. Hra mužstva nabývá pozvolna opět na svém typickém kombinačním stylu. Do čela klubu jsou zvoleni O. Pour a L. Černý. Sezóna 1937—1938 je jednou z nejúspěšnějších v celé historii bydžovské kopané. AFK se stává bezpečným vítězem IA třídy, ale neuspěje již v kvalifikaci o postup do divize, když končí na 2. místě. Hráli: Čeřovský, E. Blažek, Bradna, Antoš, B. Blažek, Vokál, Nevrlý, J. Beran II., Fr. Skořepa, Drábek, Pour, Kloz, Jos. Skořepa, Purma, Pšenička, Kuch, Klepl, Jarkovský, Čížek.

Podzim třicátého osmého roku je vítán s obavami. Za hranicemi republiky se povážlivě setmělo nastupující hrozbou fašismu. Kopaná ustupuje nejistotě a sezóna je předčasně ukončena. Hnědý mor se rozlévá do všech koutů naší vlasti. Ve vedení AFK se situace také vyhraňuje. Dochází ke kolizi, která znamená částečnou výměnu pracovníků a klub se dočasně ocitá v jakémsi bezvládí. Sportovní život však neochabuje. Ligový Náchod vítězí v Bydžově drtivě 11—3, klub má náhle mnoho starostí hráčských i organizačních. A tak dva roky po vrcholném úspěchu sestupuje AFK v roce 1940 do IB třídy.

Vleklá krise se projevuje stále hlouběji. O městské hřiště je klub nucen se dělit s okovanými nacistickými botami. Chuť do hry a vůbec sportovního života po přechodném poklesu však opět zesiluje. A tak hned v následující sezóně se AFK stává bez porážky vítězem IB třídy a probojovává se zpět do IA třídy. V čele klubu stojí Dr. Louda a Fr. Chaloupka. Neméně zdatně si počíná i dorost, který se probíjí do župního finále, kde po dvou remízách s hradeckým SK prohrává teprve rozhodující utkání na neutrálním hřišti 4—6. V I. mužstvu se v té době objevují noví hráči, jako Menclík, Zuzánek, Chalupa, Brožek, Procházka, Fr. Kubišta, Hladík, Lad. Kubišta, K. Čížek, J. Němec, M. Němec, L. Rychtera, Pšenička, Čáslavský, Smeták.

Rok 1942 je poznamenán běsněním okupantů proti nastupujícímu odporu našeho národa. Vraždění nevinných lidí je strašnou odezvou heydrichiády.

V IA třídě dosahuje AFK pěkného 2. místa. Až do konce války jsou fotbalové zápasy pak hrány prakticky se setrvačností, neboť sport alespoň na chvíli odvádí myšlenky od tíživé skutečnosti. Jubilejní rok 1943 vnáší do srdcí přátel klubu jen hřejivý pocit a zamyšlení nad prošlými čtyřiceti léty. V tomto roce odchází do ligové Viktorie Žižkov M. Zuzánek a následuje tak O. Menclíka. Navíc opouští klub obránce Brožek, aby posílil divizní SK Slaný a Fr. Smeták do divizního Břevnova. Dorost dosahuje vytouženého cíle — stává se mistrem župy, když ve finále hraje s SK Hradcem 2—3 a 3—1. Župu pak representuje v utkání s vybranou XI. Moravy, která vítězí v Bydžově 4—2. K pravé nefalšované senzaci dochází o bydžovské pouti, když AFK poráží ligovou Viktorii Žižkov 3—1.

Vůbec novobydžovská kopaná, nehledě k přechodným problémům, projevuje ve válečných letech nezměrnou vitalitu. Rok 1944 je toho dalším důkazem. V mistrovství IA třídy se střídá o vedení s SK Kostelcem n. O., který v rozhodujícím zápase vítězí v Bydžově 2—1 a odsunuje tak domácí definitivně na 2. místo.

Na podzim 1944 se rychle hroutí moc vetřelců ve všech okupovaných zemích. Válka se nezadržitelně blíží k hranicím Německa. Kopaná ustupuje do pozadí. Za zmínku stojí, že jsou hrány Novobydžovské podzimní hry, kterých se již také zúčastňuje SK Sparta Nový Bydžov, která na podzim 1944 obnovuje činnost společně s AFK Chudonicemi. Sparta však musela projít pravým očistcem, aby si získala alespoň trochu práv.

Stín hitlerovské okupace se rozplynul v jasu svobody v máji 1945. Z ohnisek povstání českého a slovenského lidu vypuklo slavné pražské povstání, boj o Prahu a konečné vítězství na tancích hrdinné Sovětské armády. Žel, ne všichni se tohoto okamžiku dočkali. V žalářích, koncentračních táborech, na bojištích zemřelo mnoho hrdinů druhé světové války. Mučení, vraždy, plynové komory se staly hroby statečných neznámých lidí. Je hodně jmen, která by neměla být zapomenuta. Připomeňme si alespoň některá z těch strašných úmrtních listů — jména novobydžovských sportovců, kteří položili své životy za naši svobodu:

František Bodlák, Dr. V. Fridrich, Zd. Dvořák, Mir. Potůček, Dr. Ant. Fišera, Dr. K. Engler, Franta Kloz, Sláva Hladík. Čest jejich památce!

Pokračování příště

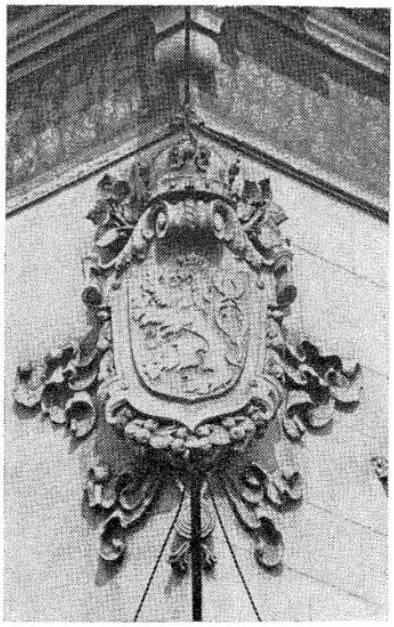
TANEČNÍ KURS

čtvrteční výuka má volná místa pro DĚVČATA I CHLAPCE

Vyučují mladí taneční MISTŘI KRTIČKOVI Z HRADCE KRÁLOVÉ

Zahájení 8. září —
Poskytujeme slevu na kursovném
Výuka s tanečním orchestrem

SOUTĚŽ PRO VÁS!

Poznáte, na kterém domě je umístěn znak města Nového Bydžova? Jestliže ano, napište nám. Vylosovaného výherce odměníme knihou. Adresa redakce: MěKS, Revoluční 774, Nový Bydžov 504 01

Z DOPISŮ

Do naší redakce jsme dostali mnoho dopisů a blahopřání k novému roku 1988. Děkujeme za slova poděkování, uznání. A hlavně nás těší, že zpravodaj čtete, že se vám líbí a že vám přináší chvíle radosti a spokojenosti.

Naše články vám připomínají historii města, osudy lidí, kteří zde žili. Ve vzpomínkách se vracíte spolu s námi do dob mládí, ale srovnáváte s tím, co nového se ve městě stalo. Láska k rodnému městu zaznívá z mnoha vyznání. Za všechny alespoň to, které nám poslala věrná čtenářka z Litoměřic Libuše Krulišová.

„Jsem na vrcholu hráze života,
teď jde to již jen dolů,
a přece hledím v dál
v srdci mém je touha po domovu.
Tam, kde jsem se narodila je dosud kolébka má
a srdce moje vzopmínkou na rodný kraj okřívá."

Osobní kronika

NAROZENÍ

od 27. 10. do 29. 12.

Sestavuje matrikářka MěNV
Dana Sůrová

27. 10. **Jindřiška Drahošová,**
Nový Bydžov, Korneliova 34
2. 11. **Veronika Bílková,**
Nový Bydžov, Lidická 891
8. 11. **Petr Hůza,**
Nový Bydžov, Zahradní 443
9. 11. **Jan Lihan,**
Nový Bydžov, Havlíčkova 66
16. 11. **Michal Antoš,**
Nový Bydžov, J. Fučíka 891
25. 11. **Martin Duřt,**
Nový Bydžov, Jiráskova 533
28. 11. **Tomáš Petráček,**
Nový Bydžov, J. Fučíka 892
5. 12. **Petr Vávra,**
Nový Bydžov - Zábědov 19
7. 12. **Romana Hálová,**
N. Bydžov - Starý Bydžov 92
7. 12. **Ondřej Nezbeda,**
N. Bydžov - Stará Skřeněř 23
11. 12. **Martin Špinar,**
Nový Bydžov, Smetanova 1626
11. 12. **Petr Bajza,**
Nový Bydžov, Korneliova 34
14. 12. **Alena Novotná,**
N. Bydžov - Skochovice 35
15. 12. **Radim Haták,**
Nový Bydžov, Riegrova 1587
20. 12. **Petra Zámečníková,**
Nový Bydžov, Alšova 256
29. 12. **Monika Hrnčířová,**
N. Bydžov, Jungmannova 1577

OPRAVA

6. 9. 1987 se narodila **Lucie Hnátová** z Nového Bydžova, Sukova 646

SŇATKY

od 31. 10. do 19. 12. 1987

31. 10. **Miloslav Maťátko,**
N. Bydžov - Sloupno 159
Dana Porobková,
Smidary 252
7. 11. **Jiří Jansta,**
N. Bydžov, U mlýna 1433
Věra Zápotocká,
N. Bydžov, Rudé armády 1561
14. 11. **Václav Štoček,**
N. Bydžov - Chudonice 143
Jiřina Čermáková,
Hořice, pod Lipou 1658
14. 11. **Jiří Pšenička,**
N. Bydžov, Revoluční 294
Hana Prokešová,
Hlušice 113
14. 11. **Lubomír Brázdil,**
Kroměříž 2893
Eva Sigmundová,
Nový Bydžov, Brigádníků 864
21. 11. **Josef Kofránek,**
N. Bydžov - Sloupno 51
Vlasta Košková,
Hlušice 36
21. 11. **Ján Holý,**
N. Bydžov, Merendní 1865
Jana Špátová,
Mlázovice - Choteč 98
21. 11. **Antonín Hudec,**
Mimoň 261/I.
Dana Procházková,
N. Bydžov, J. Fučíka 889
21. 11. **Miroslav Krejčí,**
N. Bydžov - Skochovice 58
Jana Maxová,
N. Bydžov - Lužec n. C. 60
28. 11. **Pavel Urbánek,**
Smidary 190
Iva Šitinová,
N. Bydžov, Jiráskova 532
28. 11. **Slávek Louda,**
N. Bydžov, Třebízského 945
Věra Zapadlová,
N. Bydžov, Rudé armády 1561
5. 12. **Miroslav Rind,**
Prostějov 24
Alena Bradáčová,
N. Bydžov, Jiráskova 602
5. 12. **Miroslav Macák,**
N. Bydžov, V Ráji 1307
Pavlína Svatošková,
Lovčice 147
12. 12. **Jiří Česák,**
H. Král., Slezské před. 720
Iva Němcová,
N. Bydžov, Zahradní 444
19. 12. **František Šafařík,**
Kněžičky 27
Iveta Klecarová,
N. Bydžov - Lužec n. C. 211
19. 12. **Vitomir Božič,**
Visoko, Biskupiči 53, SFRJ
Janette Vokálová,
N. Bydžov, J. Fučíka 853
19. 12. **Ladislav Koutský,**
N. Bydžov, Jungmannova 1619
Zdeňka Řeháčková,
N. Bydžov, Jungmannova 1619

ÚMRTÍ

2. 6. **Marie Jelenová** 88 let
Nový Bydžov, Bezručova 539
4. 6. **Karel Slovan** 84 let
N. Bydžov, Karlova 204
6. 6. **Julie Koutová** 89 let
N. Bydžov, Riegrova 1569
7. 6. **František Dejl** 57 let
N. Bydžov, Luční 887
12. 9. **Slavomil Štefán** 55 let
N. Bydžov - Sloupno 94
13. 9. **Oldřich Motyčka** 56 let
N. Bydžov - Lužec n. C. 129
24. 9. **Karel Sixta** 51 let
N. Bydžov, Luční 770
26. 9. **Jan Pospíšil** 78 let
N. Bydžov, Smetanova 1463
28. 9. **Marie Hanušová** 83 let
Nový Bydžov, Husova 1363
30. 9. **Miroslav Vlášek** 61 let
Nový Bydžov, U jatek 922
30. 9. **JUDr. Prokopcová Jitka** 70 let
N. Bydžov, 28. října 1679
2. 10. **Josef Volanský** 58 let
N. Bydžov - Sloupno 93
8. 10. **Josef Kaválek** 84 let
Nový Bydžov, U plovárny 1412
14. 10. **Josef Miláček** 84 let
N. Bydžov, Englerova 189
15. 10. **Františka Krausová** 93 let
N. Bydžov, Osecká 755
17. 10. **Vincenc Novotný** 78 let
Nový Bydžov, Bří. Mádlů 813
18. 10. **Vladimír Suchánek** 48 let
Nový Bydžov, Revoluční 284
26. 10. **Marie Barešová** 89 let
Nový Bydžov,
M. Bydžovského 1150
6. 11. **Růžena Vinopalová** 86 let
N. Bydžov - St. Bydžov 176
11. 11. **Anna Šenková** 82 let
N. Bydžov, 28. října 1607
12. 11. **Milada Fischerová** 82 let
Nový Bydžov,
Na Staré Cidlině 638
13. 11. **Miluše Chaloupková** 57 let
Nový Bydžov, Osecká 730
17. 11. **Marie Fátorová** 83 let
N. Bydžov - Metličany 1096
28. 11. **Františka Stříbrná** 82 let
N. Bydžov - Sloupno 105
28. 11. **Marie Rodrová** 86 let
N. Bydžov - Starý Bydžov 65
29. 11. **Jaroslav Bis** 58 let
N. Bydžov, Dukelská 1409
4. 12. **Magdalena Formánková** 67 let
N. Bydžov, Husova 1369
5. 12. **Josef Kuna** 56 let
N. Bydžov, Fučíkova 769
5. 12. **Václav Hanuš** 87 let
N. Bydžov - Zachrašťany 63
11. 12. **Miloslav Žofka** 73 let
Nový Bydžov,
M. Bydžovského 1153
11. 12. **Antonie Prášilová** 90 let
N. Bydžov - Lužec n. C. 93
17. 12. **Marie Langrová** 73 let
N. Bydžov, Luční 887
19. 12. **Božena Kabelková** 81 let
N. Bydžov, Smetanova 1189
21. 12. **Josef Remsa** 80 let
N. Bydžov - Starý Bydžov 103
21. 12. **Anna Baudišová** 77 let
N. Bydžov, J. E. Purkyně 1597
25. 12. **Jarmila Kulichová** 60 let
N. Bydžov - Sloupno 164
25. 12. **Růžena Věchtová** 81 let
N. Bydžov - Zachrašťany 114
28. 12. **Josef Brutar** 68 let
N. Bydžov, I. Hermanna 326
29. 12. **Josef Dufek** 81 let
Nový Bydžov, Luční 888
29. 12. **Olga Gutlebenová** 78 let
N. Bydžov, B. Němcová 536

NOVOBYDŽOVSKÝ ZPRAVODAJ

Vydává Městské kulturní středisko v Novém Bydžově, nepravidelně. Odpovědný redaktor PhDr. Jiří Malina. Redakční radu řídí tajemník MěstNV Rastislav Kykal.

Adresa redakce: MěKS, Revoluční ul. 774, 504 01 Nový Bydžov, tel. 23413.

Povoleno OK ONV v Hradci Králové pod čj. 2/88. Tisknou Východočeské tiskárny n. p. v Novém Bydžově. Náklad 2 000 výtisků. Mimobydžovským zájemcům zasíláme časopis poštou po zaplacení předplatného 24 Kčs. Cena jednoho čísla 4 Kčs.

Uzávěrka příštího čísla 30. 4. 1988.